

Jonkerin ranta-asemakaava

KAAVASELOSTUS (LUONNOS)

Kuhmon kaupunki

18.9.2025

P49930

18.9.2025

Sisällys

1	Perus- ja tunnistetiedot	4
1.1	Tunnistetiedot	4
1.2	Kaava-alueen sijainti.....	4
1.3	Kaavan tarkoitus.....	5
2	Tiivistelmä.....	5
2.1	Kaavaprosessin vaiheet	5
2.2	Ranta-asemakaava	5
2.3	Ranta-asemakaavan toteuttaminen.....	5
3	Lähtökohdat.....	6
3.1	Selvitys suunnittelualueen oloista	6
3.1.1	Alueen yleiskuvaus.....	6
3.1.2	Luonnonympäristö	7
3.1.3	Rakennettu ympäristö.....	17
3.1.4	Kulttuuriympäristö	18
3.1.5	Liikenne	23
3.1.6	Palvelut.....	23
3.1.7	Maanomistus	23
3.2	Suunnittelutilanne.....	24
3.2.1	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	24
3.2.2	Maakuntakaava.....	24
3.2.3	Yleiskaava	27
3.2.4	Asemakaava	28
3.2.5	Pohjakartta.....	28
4	Ranta-asemakaavan suunnittelun vaiheet	29
4.1	Ranta-asemakaavan suunnittelun tarve ja tavoitteet.....	29
4.2	Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset.....	29
4.3	Osallistuminen ja yhteistyö	29
4.3.1	Osalliset.....	29
4.3.2	Vireilletulo.....	30

18.9.2025

4.3.3	Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettely	30
4.3.4	Viranomaisyhteistyö	30
5	Ranta-asemakaavan kuvaus	32
5.1	Kaavan rakenne	32
5.2	Mitoitus	32
5.3	Aluevaraukset.....	34
5.3.1	Korttelialueet	34
5.3.2	Muut alueet.....	35
5.3.3	Luonnon- ja kulttuuriympäristö	35
5.3.4	Yleismääräykset	37
5.4	Kaavan vaikutukset.....	38
5.4.1	Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutuminen.....	38
5.4.2	Maakuntakaavan suunnittelutavoitteiden toteutuminen.....	39
5.4.3	Vaikutukset rakennettuun ympäristöön ja kulttuuriympäristöön.....	39
5.4.4	Vaikutukset liikenteeseen	40
5.4.5	Vaikutukset luonnonympäristöön	40
5.4.6	Vaikutukset maisemaan.....	43
5.4.7	Sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset	43
6	Ranta-asemakaavan toteutus.....	44

Liitteet:

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelun muistio

Luontoselvitys

Arkeologinen inventointi

Kooste aloitusvaiheen palautteesta

*Luonnosvaiheen palaute ja vastineet (liitetään myöhemmin)**Ehdotusvaiheen palaute ja vastineet (liitetään myöhemmin)**Asemakaavan seurantalomake (liitetään myöhemmin)*

18.9.2025

1 Perus- ja tunnistetiedot

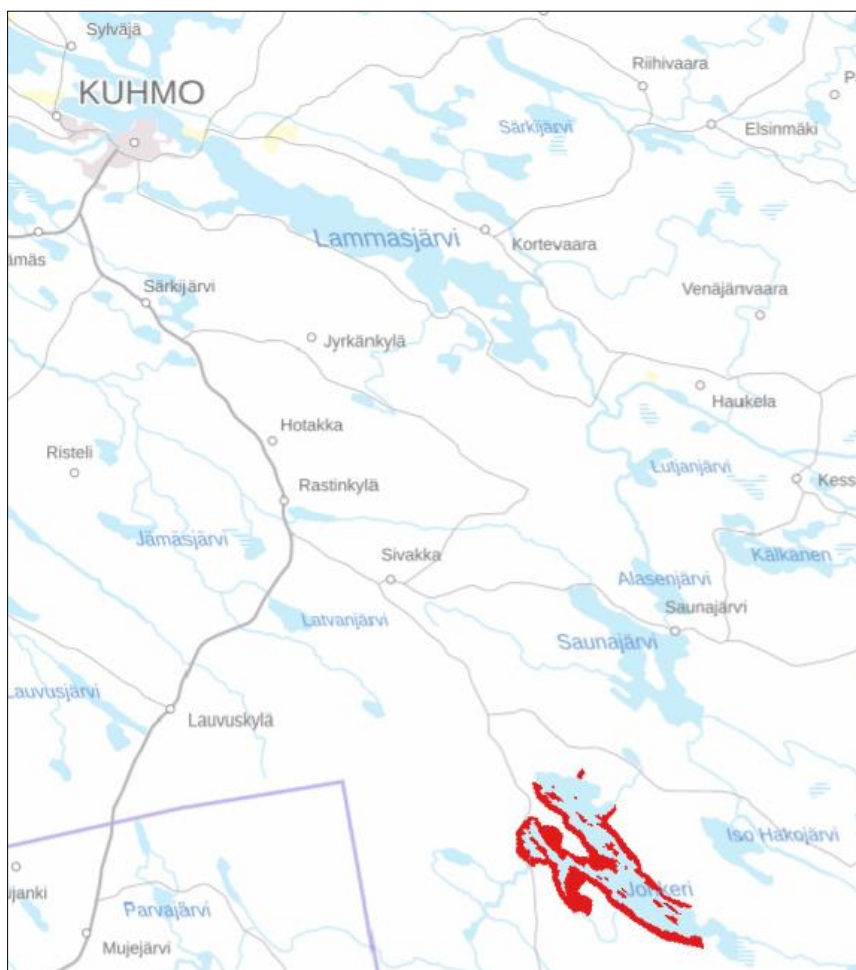
1.1 Tunnistetiedot

Ranta-asemakaava koskee tilaa 290-402-27-5.

Ranta-asemakaavalla muodostuvat korttelit 1–30 sekä virkistys- ja maa- ja metsätalousalueet.

1.2 Kaava-alueen sijainti

Kaava-alue sijoittuu Kuhmon kaupungin Jonkerin kylän läheisyyteen Jonkeri-järven ranta-alueelle Tornator Oyj:n omistamalle tilalle 290-402-27-5. Kuhmon keskustaan on kaava-alueelta matkaa noin 40 kilometriä. Suunnittelualueen sijainti on esitetty seuraavassa kuvassa.

Kuva 1. Suunnittelualueen sijainti punaisella rasterilla.

18.9.2025

1.3 Kaavan tarkoitus

Ranta-asetakaavan tavoitteena on kehittää Jonkerin aluetta virkistys-, vapaa-ajanvietto- ja matkailukohteena ihmisille, jotka etsivät luonnonrauhaa ja erämaisii olosuhteita. Alueen rakentaminen on tarkoitus osoittaa parhaiten rakentamiseen soveltuville paikoille. Rakennuspaikkoja sijoitettaessa huomioidaan alueen luonnonolot siten, että luonnonarvoiltaan ja maisemaltaan arvokkaimmat alueen jätetään rakentamisen ulkopuolelle. Rakentamisen ulkopuolelle jäävät alueet on tarkoitus osoittaa maa- ja metsätalousalueiksi.

2 Tiivistelmä

2.1 Kaavaprosessin vaiheet

Alueelle on laadittu aiemmin ranta-asetakaava, joka hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 18.2.2014, mutta jonka KHO kumosi päätöksellään 27.4.2017.

Alueen ranta-asetakaava on tullut uudelleen vireille maanomistajan aloitteesta.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä 20.5.-19.6.2024.

Kaavaluonnos nähtävillä __.__.–__.__.202__.

Kaavaehdotus nähtävillä __.__.–__.__.202__.

TÄYDENNETÄÄN PROSESSIN EDETESSÄ.

2.2 Ranta-asetakaava

Ranta-asetakaavalla on osoitettu 93 lomarakennuspaikkaa (RA, RA-1), kaksi matkailupalvelujen aluetta sekä maa- ja metsätalousalueita ja virkistysalueita.

2.3 Ranta-asetakaavan toteuttaminen

Ranta-asetakaavaa voidaan alkaa toteuttaa kaavan saatua lainvoiman.

18.9.2025

3 Lähtökohdat

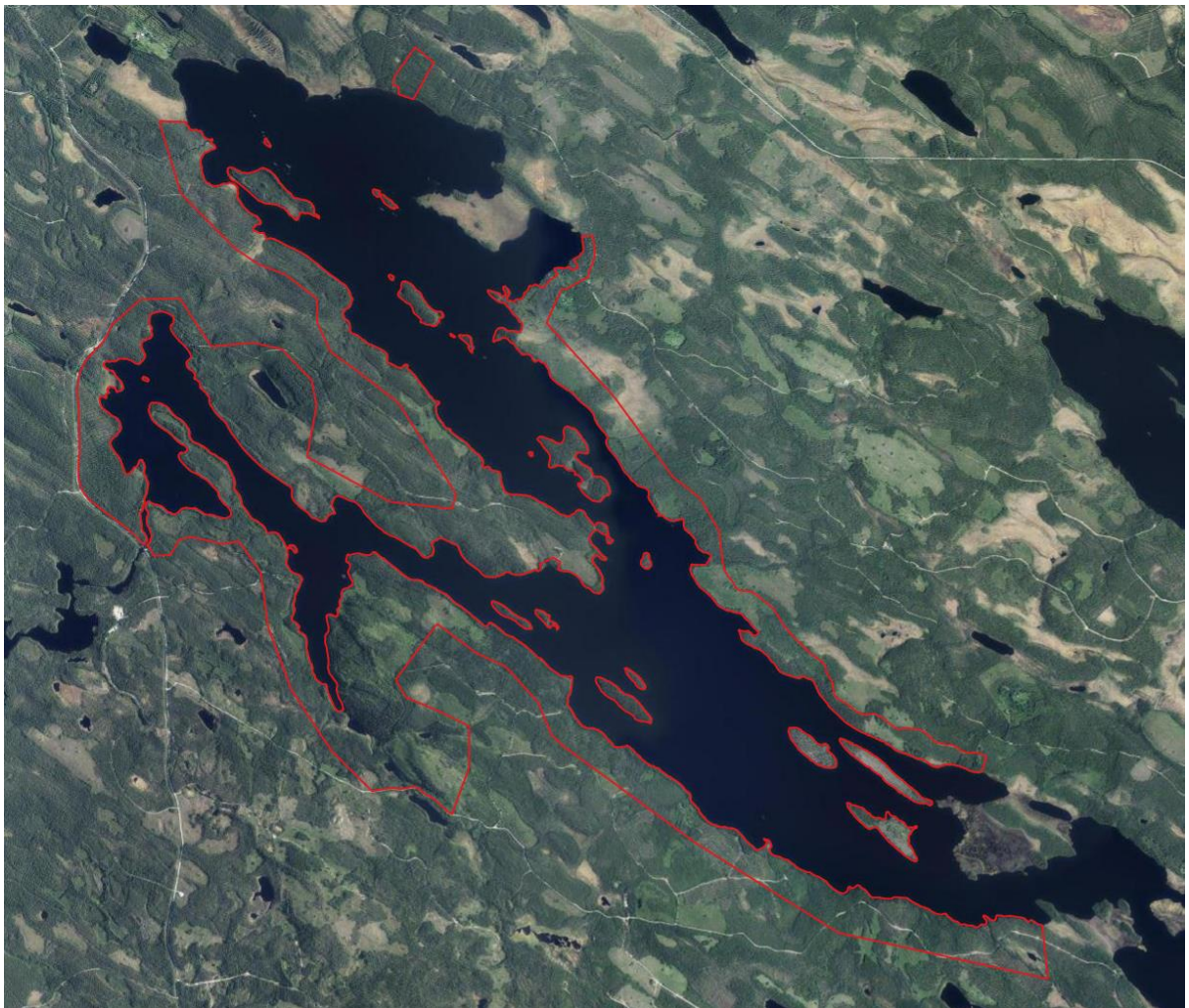
3.1 Selvitys suunnittelualueen oloista

3.1.1 Alueen yleiskuvaus

Suunnittelualueen kokonaispinta-ala on noin 9,83 km².

Suunnittelualue koskee suurinta osaa Jonkeri-järven ranta-alueista järven pohjoisinta ja eteläisintä osaa lukuun ottamatta. Järven rannalla on muutamia olemassa olevia rakennuspaikkoja mutta suurin osa rannoista on rakentumattomia ja metsätalouskäytössä.

Seuraavassa kuvassa on esitetty alueen likimääräinen rajausta ja ortokuva alueesta.

Kuva 2. Suunnittelualueen likimääräinen rajausta ja ortokuva alueesta.

18.9.2025

3.1.2 Luonnonympäristö

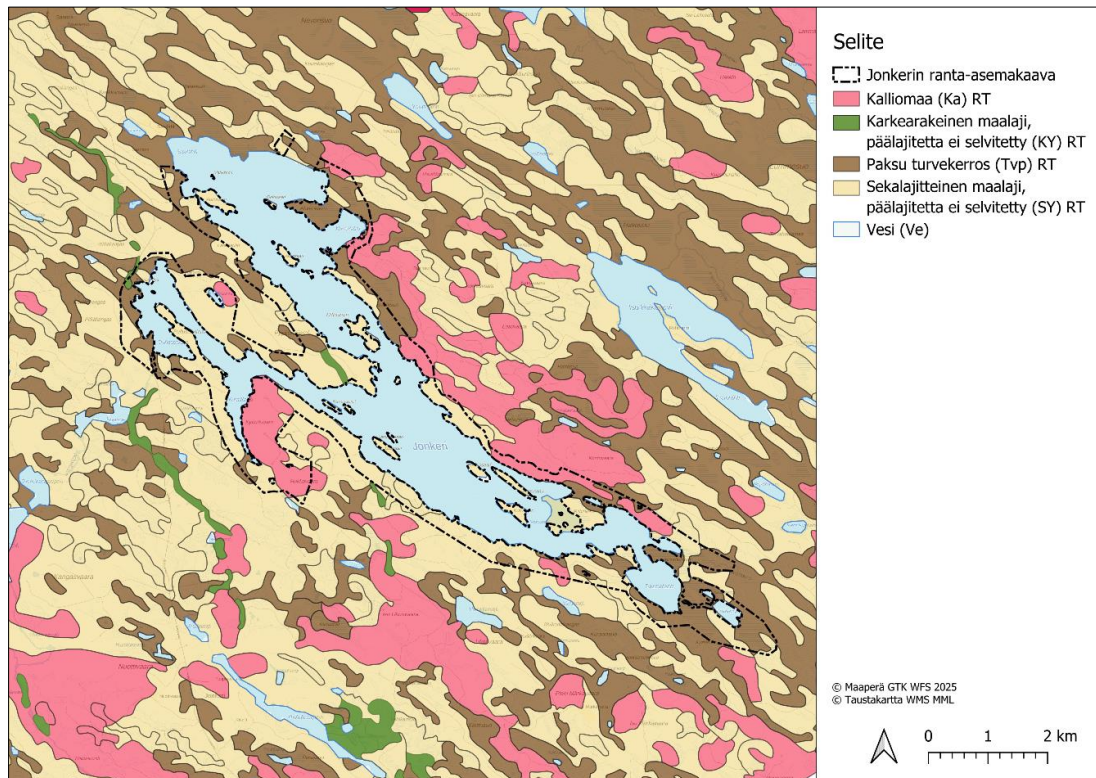
Alueen luonnonympäristöä on aiemmin inventoitu vuonna 2011 ja 2012 (FCG). Kaavatyötä varten alueelta on laadittu luontoselvityksen päivitys (FCG 2024). Selvityksen raportti on kokonaisuudessaan kaavaseloituksen liitteenä. Seuraavissa kappaleissa on esitetty otteita luontoselvityksestä.

3.1.2.1 Maa- ja kallioperä sekä geomorfologia

Jonkerin alue on voimakkaasti luode–kaakkosuuntautunutta, joka ilmentää viimeisimmän jääkauden jäiden liikkumissuuntaa ja niiden vaikutuksesta muodostuneita maaperän muotoja. Maisemaa leimaavat matalat drumliiniselänteet sekä niiden välissä oleva suomaasto. Jonkerijärven keskiveden pinnataso on 195,6 m mpy. Korkeimmat maaston kohdat ovat Kylmä- ja Hukkavaaralla, joiden laki nousee hieman yli 240 m mpy. Jonkerin ranta-alueiden selänteet ovat suurelta osin tasalla 200–220 m mpy. Ylin ranta on Jonkerin alueella noin 200 metrin tasolla, joten alimpia rinteitä lukuun ottamatta kaava-alue on huomattavalta osin supra-akvaattinen.

Maaperä on suurelta osin moreenia. Soramaita on vain Pyykönniemellä. Turvemaat sijoittuvat drumliini- ja moreenimuodostumien väliin tai matalille ranta-alueille. Kalliomaat keskittyvät Jonkerijärven pohjoisrannalle, Kylmävaaralle ja Hukkavaaralle. Kallioperä muodostuu pääosin erilaisista graniiteista ja gneisseistä (mm. mentsograniitti, gneissi-tonaliitti).

18.9.2025

Kuva 3. Maaperä

3.1.2.2 Pinta- ja pohjavedet

Jonkerijärvi on runsashumuksinen järvi. Sen ekologinen tila on erimainen. Jonkerijärven vedet laskevat Lieksan suuntaan Jongunjokea pitkin. Suunnittelualue sijoittuu yhdeksälle valuma-alueelle, pääasiassa Jonkerijärven valuma-alueelle.

Kaavoitettavaan alueeseen rajautuu Jonkerijärven lisäksi Päälampi, Hukkalampi, Kooliasilampi, Kylmälampi, Riihilampi, Valkeislampi, Paitalampi sekä Pyykönlampi ja Moksienlampi, jonka pinta-ala on 0,3 ha. Myös Paitalampi (0,1 ha) on alle 0,5 ha kokoinen lampi. Pienet lammet Hukkalampi, Kooliasilampi, Kylmälampi sijoittuvat Jonkerin luonnonsuojelu-alueelle. Jonkerijärven itäosalla Päälampi on Jonkeri-järven osa ja se on Jonkerijärven yhteydessä Mukkeenjoen kautta. Lisäksi Riihilammen tasalla Jonkeri-järven itärannalla on kaksi nimetöntä alle 0,3 ha kokoista lampea.

Suunnittelualueella ei ole luokitettuja pohjavesialueita. Lähin luokiteltu pohjavesialue (Tammärrä, 1129070) sijoittuu noin kilometrin etäisyydelle suunnittelualueen lounaispuolelle.

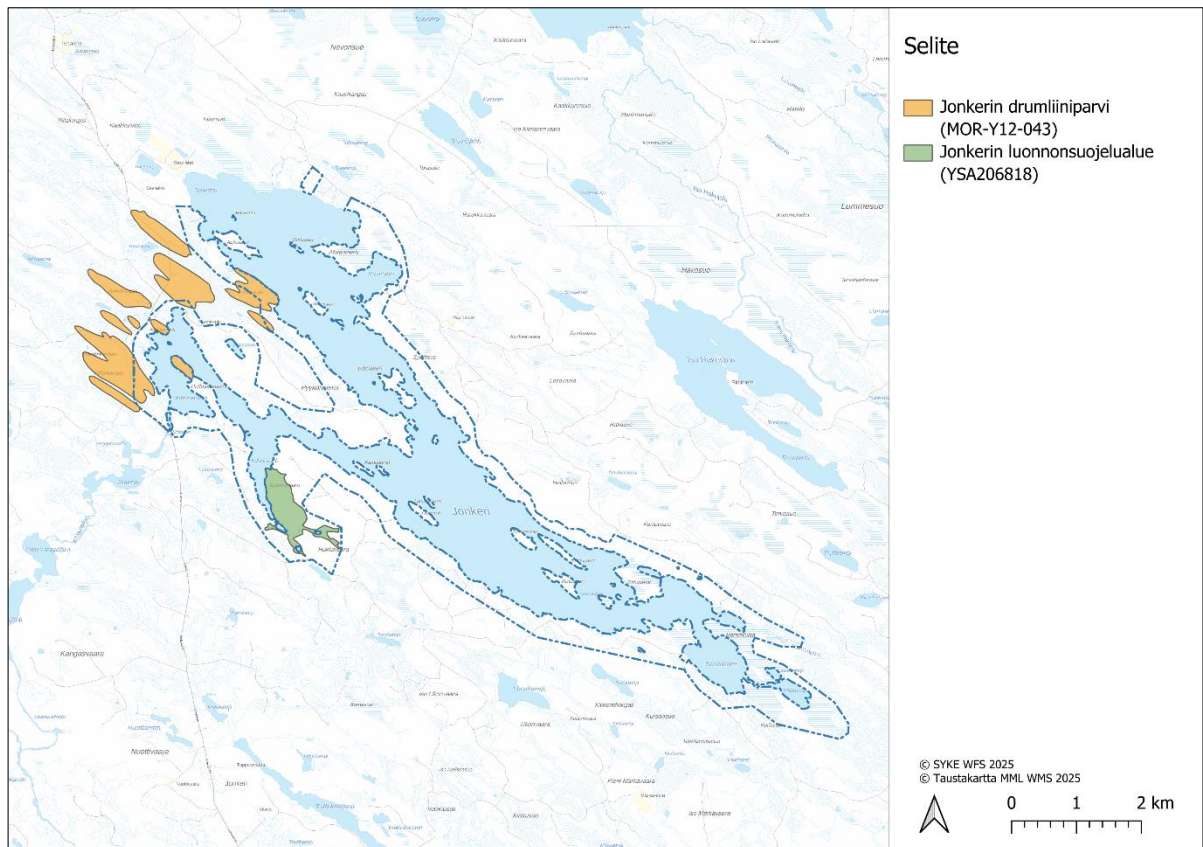
18.9.2025

Kontuvaaralla, joka on drumliini, muodostuu pohjavesiä. Osa pohjavesistä purkautuvat Kontuvaaran länsirinteen ojen kautta Jonkerijärven suuntaan. Rinteen alaosalla olevan lähteen ympäristö on ojitettu ja itse lähde on hävinnyt ojituksen seurauksena.

Hukkavaaran länsipuolella on lähde kuten Kirvesniemen tyvellä, missä on luonnontilainen allaslähde. Hukkavaaran lähteeseen tulee pohjavettä Hukkavaaran suunnalta. Kirvesniemen lähteeseen tulevat pohjaveden muodostuvat lähteen länsipuolen moreeniselänteellä.

3.1.2.3 Natura-alueet, suojelualueet ja suojeluohjelmien alueet

Suunnittelualueelle tai sen välittömään läheisyyteen ei sijoitu Natura-alueita. Kaava-alueelle sijoittuu yksityismaiden Jonkerin luonnonsuojelualue (YSA206818). Suunnittelualueella on myös osittain valtakunnallisesti merkittävä (arvoluokka 4) Jonkerin drumliiniparvi (MOR-Y12-043). Jonkerin drumliiniparvi sijaitsee Jonkerinjärven luoteispuolella maantien molemmilla puolilla. Alueella on 15 vaihtelevan kokoista sukkulamaista selännettä, joista osa on hyvin tiiviisti vierekkäin muodostaen kaksois- ja jopa kolmoisdrumliineja.

Kuva 4. Jonkerin luonnonsuojelualue (YSA206818) ja Jonkerin drumliiniparvi (MOR-Y12-043).

18.9.2025

3.1.2.4 Kasvillisuus ja luontotyytit

Suunnittelualue lukeutuu kasvimaantieteellisessä aluejaossa keskiboreaalisen vyöhykkeelle ja metsäkasvillisuusvyöhykkeiden jaossa lohkoon Pohjois-Karjala-Kainuu (3b).

Alueen kangasmaan metsät ovat pääosin tuoreita puolukka-mustikkatyytin (VMT) seka-puustoisia kankaita. Aivan rantaviivassa esiintyy usein turvekankaita, joissa korkeat räme-varvut, kuten suopursu ja juolukka ovat runsaita. Kuivahkoja variksenmarja-puolukkatyytin (EVT) kankaita esiintyy myös runsaasti. Paikoin vaarojen rinteillä ja lajittuneilla moreeni-selänteiden rinnealueilla esiintyy kuivia variksenmarja-kanervatyytin (ECT) kankaita, joissa jäkälän osuus on runsaampaa. Lehtomaisia kankaita alueella sijoittuen mosaiikkimaisesti tuoreiden kankaiden joukkoon, etenkin rinteiden alaosissa, ja ne ovat suurelta osin nuorten kehitysvaiheiden kasvatusmetsiä tai taimikoita. Lehtomaiset kankaat ovat metsäkurjen-polvi-käenkaali-mustikkatyyppiä (GOMT).

Alueen metsät ovat talousmetsäkäytössä, taimikoita ja nuoria metsiä on laajasti. Runsaimmin taimikoita sijoittuu Pyykönniemen, Pullusenniemen ja Kylmävaaran alueille sekä Tuupasenniemen pohjoispuolelle. Metsä ovat suurelta osin tasaikäisiä männiköitä. Puustoltaan vanhempaa metsää on niukasti. Vanhat metsät keskittyvät muutamiin saariin, Jonkerin luonnonsuojelualueelle ja Tuupasen-niemen alueelle.

Alueen suoluontokohteista merkittävimpiä ovat laajat luhtaiset rantasuot, joilla kasvillisuus vaihtelee rimpinevasta suursaranevaan ja saraluhtaan. Lisäksi on lyhytkorsinevaa ja lyhytkorsirämettä sekä lyhytkorsikalvakkanevaa. Kuivemmilla osilla on rahkarämettä ja laiteella puustoista rämettä (korporäme, iso- ja tupasvillaräme) ja paikoin aitokorpea. Muutamia puustoltaan nuoria luhtakorpia sijoittuu rantanevojen laiteisiin.

Korvet on suurelta osin ojitettu. Alueella on paikoin pienialaisia ruoho-, mustikka- ja metsä-korpia. Yksi edustavampi metsäkortekorven kuvio sijoittuu pohjoisrannalle Tuupasenniemen alueelle ja yksi Kylmä-vaaran länsirinteen alaosaan. Lisäksi suunnittelualueelle sijoittuu muutama ojittamaton karu nevaräme. Nämä kohteet sijoittuvat Kirkkoniemen itäpuolelle Pyykönniemen kärjessä sekä Tuupasniemen itäpuolelle järven pohjoisrannalla. Majavan patoamilla alueilla esiintyy pienialaisesti luhtakorven tyyppisiä tulvametsiä.

3.1.2.5 Eläimistö

Linnusto

Ahvenniemen suo ja Jonkerijärven kaakkoisosien laajat rantaluhtat (Kontuluhta–Konon-luhta–Möntönluenta) sekä Pääjärven ympäristö (Pääjärvi–Mukkeenluhta) ovat erityisesti pesimälinnuston kannalta arvokkaita alueita. Samoin Kirveskari ja Kirvesniemen kärki.

18.9.2025

Vuoden 2011 inventoinneissa alueella havaittiin seuraavat vesi-, ranta- ja loppilinnut, jotka todennäköisesti myös pesivät alueella: kuikka, laulujoutsen, metsähanhi, tavi, telkkä, tukkasotka, ampuhaukka, nuolihaukka, kalatiira, kalalokki, pikkulokki, harmaalokki, punajalkaviklo, valkoviklo, liro ja pikkukuovi. Kesällä 2024 todettiin lähes samat lajit. Nämä lajit olivat kuikka, laulujoutsen, metsähanhi, tavi, telkkä, kurki, kalatiira, kalalokki, selkälokki, pikkulokki, harmaalokki, taivaanvuohi, valkoviklo, liro ja pikkukuovi.

Luhtien pesimälajistoon lukeutuvat kaikki edellä mainitut kahlaajat sekä laulujoutsen (ainakin 2 paria) ja pikkulokki. Järvellä pesii pikkulokkiyhdyksunta, jonka pesimäalue on Kononluhdan–Kontuluhdan alueella. Metsähanhi lukeutuu järven pesimälajistoon, sillä kesällä 2011 itäisimmillä luhdilla Pääjärven tuntumassa tehtiin pesimäaikainen havainto kahdesta parista kuten 2024 havaittiin metsähanhi Kontuluhdalla. Metsähanhi on arka pesimälaji.

Vuonna 2011 havaittiin kaksi selkälokkia ja kesällä 2024 todettiin alueelta yksi selkälokkipari ja yksi yksilö. Ilmeisesti alueella pesii ainakin yksi selkälokkipari.

Vesilinnuista järvellä pesivät kesän 2011 poikuehavaintojen mukaan ainakin telkkä, sinisorsa, tavi ja tukkasotka. Lisäksi järven pohjoisosissa havaittiin usein kuikka. Vesilinnuista järvellä pesivät kesällä 2024 ainakin telkkä ja tavi sekä kuikka.

Maalinnuston pesimälajisto on tyypillistä talousmetsien lajisto, joista runsaimpina peippo, laulurastas, pajulintu, järripeippo, harmaasieppo, leppälintu ja kulorastas. Luhtien reunaosilla pesivät punavarpuen ja pajusirkku.

Nisäkkäät

Suunnittelualueen eläimistö koostuu tyypillistä havumetsävyöhykkeen peruslajistoa. Alueella elää mm. hirvi ja majava. Majavan rakenteita ja puunkaatoja voidaan havaita eri puolilla järveä, erityisesti Päälammen alueella sekä Matopuron alueella. Majavalla on ollut myös pato Kontulahden pohjoisrannalla.

Suunnittelualueelta on tehty liito-oravakartoitus 2012 (FCG Finnish Consulting Group Oy 2012). Tuupasenniemen vanhasta metsästä todettiin tällöin liito-oravan papanoita yhteensä 12 puun tyveltä. Pääosa lajin elinympäristöstä on hakattu, mutta ydinalue on säästetty. Papanapuissa ei havaittu risupesä tai koloja. Laji on vaarantunut ja luontodirektiivin liitteen IV (a) laji. Lajia on tavattu myös Jonkerin luonnonsuojelualueelta (Suomen Lajitietokeskus 2025). 2024 maastotöissä ei havaittu Tuupasenniemen vanhan metsän pohjoispuolelta merkkejä liito-oravasta.

Metsäpeura vasoo ja viettää kesäänsä Jonkerin rannoilla ja saarissa (Schwenk 2022). Maastokartoituksessa 2024 havaittiin yksi hirvas (metsäpeurauros), joka ruokaili Kontuluhdalla. Jonkerin alueella on sopivia vasanhoitoympäristöjä laajasti Jonkerinjärven pohjois- ja eteläosissa suorannoilla. Laji on silmälläpidettävä ja luontodirektiivin liitteen II laji. Kainuun

18.9.2025

metsäpeurakanta oli 2023 noin 900 yksilön kokoinen. Kainuun kannalla on erilliset talvi- ja kesälaitumet. Kainuun kannan kesälaitumista noin kolmasosa sijaitsee Venäjän Karjalassa lähellä valtakunnan rajaa. Talvilaitumet sijaitsevat nykyisin Sotkamossa ja Ristijärvellä.

Jonkerijärven seutu on suden elinympäristöä. Jonkerijärvi sijoittuu Saunajärven ja Mujejärven reviirien väliin. Lisäksi Jonkerijärven pohjoispuolella oli vuonna 2023 Peurajärven reviiri. Laji on erittäin uhanalainen ja luontodirektiivin liitteen II ja IV(a) laji.

Alueella liikkuu myös suurpedoista ahma sekä ilves ja karhu (Luonnonvarakeskus 2025). Karhusta tehtiin havaintoja edellisen luontoselvityksen maastokartoituksen aikana 2011 (FCG Finnish Consulting Group Oy 2011). Ahma on erittäin uhanalainen ja karhu on silmälläpidettävä.

3.1.2.6 Arvokkaat luontokohteet

Kaava-alueen arvokkaihin luontokohteisiin kuuluvat seuraavat kohteet:

1. Saaripuro

Arvoluokka: Monimuotoisuutta tukevat kohteet

Pinta-ala: 1,0 ha

Lajit: -

Luontotyytit: Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujoet V04.02.04 (VU/EN).

Alueen pohjoisosaan sijoittuva Saaripuro on uoman loppuosaltaan luonnontilainen ja hyvin mutkitteleva. Kohteella on metsälain erityisen tärkeä elinympäristö.

3. Likoniemen suot

Arvoluokka: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

Pinta-ala: 16,9 ha

Lajit: -

Luontotyytit: Isovarpurämeet S03.04 (NT/VU), rahkarämeet S03.06 (LC/LC), lyhytkorsirämeet S04.06 (NT/VU), korpirämeet S01.03 (VU/EN), lyhytkorsinevat S05.06 (NT/VU), rimpinevat S05.05 (LC/EN), luhtanevat S05.02 (NT/VU) ja sararämeet S04.03 (VU, EN)

Ojittamaton suokokonaisuus. Heikinniemi on maisemasta erottuva mäntykankainen niemi, jonka itäpuolella on erityyppistä rämettä ja avonevaa (rahkaräme, lyhytkorsiräme ja lyhytkortista nevaa). Likoniemen tyvellä on ruohoista luhtanevaa. Laitteella on hieman sararämettä ja korpirämettä. Kohteella on metsälain erityisen tärkeä elinympäristö.

18.9.2025

4. Paitalampi

Arvoluokka: Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Pinta-ala: 0,2 ha

Lajit: -

Luontotyytit: Suolammet V02.04 (NT/VU)

Suorantainen pieni lampi, joka on vesilain määritelmän mukainen. Kohteella on metsälain erityisen tärkeä elinympäristö.

5. Matopuronsuun luhta

Arvoluokka: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

Pinta-ala: 3,3 ha

Lajit:

Luontotyytit: Luhtanevat S05.02 (NT/VU) rahkarämeet S03.06 (LC/LC) ja sararämeet S04.03 (VU, EN)

Järven länsirannalla Hannonlahteen laskeva Matopuro muodostaa luonnontilaisena mutkittelleen uoman, jonka suulla on laaja luhta. Ylempänä uomassa tien itäpuolella sijaitsee majavan pato, joka aiheuttaa uomanvarrelle tulvametsiä. Multiniemen pienen ja puustoltaan iäkkäitä petäjiä käsittävän saaren kanssa uomanvarren luhta on edustava kokonaisuus ja saari on siten rajattu mukaan kohteeseen. Kohteella on metsälain erityisen tärkeä elinympäristö.

6. Isohiekka

Arvoluokka: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

Pinta-ala: 3.7 ha

Lajit: -

Luontotyytit: Rahkarämeet S03.06 (LC/LC), kalvakkarämeet S04.04 (NT/VU) ja kalvakkanevat S05.04 (NT/VU)

Pyykonniemen itäosaan Kirkkoniemen kankaan koillispuolelle sijoittuu kapea luonnontilainen suoluontokohde, jossa kasvillisuus on nevarämettä, rahkarämettä ja laajasti kalvakkaa lyhytkortista nevaa. Ravinteisuudeltaan suo on oligotrofinen. Kohteella on metsälain erityisen tärkeä elinympäristö.

7. Kylmäniemi

Arvoluokka: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

Pinta-ala: 2,2 ha

Lajit: -

Luontotyytit: Varpukorvet S01.04.01 (EN/ EN), korpirämeet S01.03 ja kangaskorvet S01.01 (EN, CR)

18.9.2025

Kylmäniemen eteläpuolella oleva kohde, joka rajautuu Jonkerin rantaan sekä taimikkoalueeseen. Kohteella on erityyppistä korpea.

8. Levälahden suo

Arvoluokka:	Monimuotoisuutta turvaavat kohteet
Pinta-ala:	3.6 ha
Lajit:	-
Luontotyytit:	Varpukorvet S01.04.01 (EN/ EN), korpikämeet S01.03 (VU/EN) ja ruo- hokorvet S01.03 (VU/EN)

Levälahden suo on puustoinen korpi, johon liittyy vesimaisemasta erottuva kangasmaaniemi. Koh-
teella on metsälain erityisen tärkeä elinympäristö.

9. Leväpuro

Arvoluokka:	Monimuotoisuutta turvaavat kohteet
Pinta-ala:	3.7 ha
Lajit:	-
Luontotyytit:	Varpukorvet S01.04.01 (EN/EN) ja havumetsävyöhykkeen purot ja pik- kujoet V04.02.04 (VU/EN).

Leväpuro uoma on luonnontilainen ja sen varrella on korpea. Kohteella on metsälain erityisen tär-
keä elinympäristö.

10. Tuupasenniemen vanha metsä ja korpi

Arvoluokka:	Monimuotoisuutta turvaavat kohteet
Pinta-ala:	14,2 ha
Lajit:	Liito-orava (VU, DIR IV) ja rusokantokääpä (NT)
Luontotyytit:	Varttuneet havupuuvaltaiset lehtomaiset kankaat M02.01.02 (NT/NT), vanhat havupuuvaltaiset tuoreet kankaat M02.02.03 (EN/EN), metsä- kortekorpi (EN/EN), kangaskorvet S01.01 (EN/CR), korpikämeet S01.03 (VU/EN) ja isovarpukämeet S03.04 (NT/VU)

Tuupasenniemen ja Kontusaaren välisellä metsäalueella on luonnontilaan vanhaa tai varttunutta
metsää, joka on pääosin tuoretta puolukkamustikkatyyppin (VMT) kangasta tai lehtomaista metsä-
kurjenpolvi-käenkaali-mustikka-tyypin (GoMT) kangasta. Tuupasenniemen kärjessä metsätyyppi on
kuivahkoa variksenmarja-puolukkatyyppin (EVT) kangasta. Rannan tuntumassa kasvillisuutta luon-
nehtivat rämevarvut kuten suopursu ja juolukka. Paikoin esiintyy myös korpikasvillisuutta.

Metsikkö on edustava kohde. Valtapuusto varttunutta ja vanhaa, paikoin järeää kuusta. Kontusaa-
ren pohjoisosan kohdalla ja Tuupasenniemessä mänty on vallitseva puulaji. Puustossa on havaitta-
vissa erirakenteisuutta, ja metsän latvuserkos on paikoin monikerroksinen ja aukkoinen. Metsi-
kössä esiintyy sekapuuna runsaasti mäntyä, paikoin kasvaa myös aikaisemman puusukupolven

18.9.2025

edustajia (ns. APS-mäntyjä). Kuusien joukossa on paikoin järeitä koivuja ja haapoja sekä siellä täällä raitaa. Lähes koko alueella esiintyy runsaasti pysty- ja maalahopuuta, tuulenkaatoja sekä muutamia vanhoja palokantoja. Paikoin esiintyy myös järeitä maalahopuita.

Tuupasenniemen itäpuolelle sijoittuu metsäkortekorpi, joka sijoittuu kangasmaiden välisen painanteen soistumana rannan tuntumaan ja rajautuu pohjoispuoleltaan taimikkoon. Vallitsevana kenttäkerroksessa ovat metsäkorte ja suomuurain. Korpi vaihettuu lähempänä rantaa pallosarakorpirämeisiin ja isovarpurämeisiin. Runsaslahopuustoinen korpikuvio on edustava.

Vuoden 2011 liito-oravainventoinnin yhteydessä metsäkohteen eteläosasta löydettiin lii-to-oravan papanoita yhteensä 12 puun tyveltä (FCG Finnish Consulting Group Oy 2012). Pääosa lajin elinympäristöstä on taimikkona, mutta ydinalue on säästynyt hakkuilta (**Virhe. Viitteen lähde ei löytynyt.**). Ydinalueelta todettiin seitsemän papanapuuta, jotka olivat pääosin vanhoja ja järeitä kuusia, mutta papanoita löydettiin myös yhden järeähkön haavan tyveltä (9 kuusta, 1 haapa). Papanapuissa ei havaittu risupesä tai koloja. Vanhan metsän alueella oli myös joitain järeitä haapoja, missä yhdessä oli liito-oravan pesäpaikaksi sovelias kolo, mutta niiden tyvellä papanoita ei havaittu 2011.

Vanhan metsän lintulajeista (Väisänen ym. 1998) havaittiin kesällä 2011 palokärki sekä runsaasti pohjantikan syönnösjälkiä. Kohteella on vanhan metsän indikaattorilajistoon kuuluvia kääpiä kuten aarnikääpä (*Phellinus nigrolimitatus*), pikireunakääpä (*Phellinus lundellii*), kuusenkääpä (*Phellinus chrysoloma*) ja rusokantokääpä (*Fomitopsis rosea*). Kohteella on metsälain erityisen tärkeä elinympäristö.

11. Kirvesniemen lähde ja suo

Arvoluokka:	Lainsäädännöllä turvatut kohteet (lähde), Monimuotoisuutta tur-
Pinta-ala:	1,3 ha
Lajit:	Soikkokaksikko (alueellisesti uhanalainen 2020 - 3b)
Luontotyytit:	Lähteiköt V03.01 (VU/EN), varpukorvet S01.04.01 (EN/ EN), isovarpurämeet S03.04 (NT/VU), korpirämeet S01.03 (VU/EN), ruohokorvet S01.03 (VU/EN) ja lettorämeet S04.01 (VU/CR)

Kirvesniemen tyvellä on vesilain suojelema luonnontilainen Kirvesniemen avolähde, jonka ympäristössä on mustikka-, ruohokorpea, isovarpu-, korpi- ja lettorämettä. Lähteen reunalla on hetepintaa, missä kasvaa mm. kiiltolehväsammal ja hetesirppisammal. Lettorämettä ja ruohokorpea luonnehtivat heterahkasammal, ruohokanukka, korpikastikka, metsämaatikka, karhunputki, pihlaja, hieskoivu, paatsama, maariankämme, soikkokaksikko ja siniheinä. Kohde on edustava.

12. Riiniemi-Kontuluhta (pieni osa kohteesta sijoittuu kaava-alueelle)

Arvoluokka:	Monimuotoisuutta turvaavat kohteet
Pinta-ala:	54.1 ha

18.9.2025

Lajit: Selkälokki (EN), metsähanhi (VU), naurulokki (VU), pajusirkku (VU), puna-varpunen (NT), metsäpeura (NT, DIR II) kuovi (NT) ja valkoviklo (NT).

Luontotyytit: Luhtanevat S05.02 (NT/VU), ruohokorvet S01.03 (VU/EN), rahkarämeet S03.06 (LC/LC), sararämeet S04.03 (VU, EN) ja pensaikkoluhdat S07.02 (LC/LC)

Laaja erittäin edustava luontokokonaisuus, jossa on useita arvokkaita luontotyyppijä ja alueen lajistossa on useita uhanlaisia ja huomionarvoisia lajeja. Kontuluhta sijoittuu Riihiniemen saaren ympärille ja sen edustavuutta lisää Riihilampi. Aluetta leimaa saraluhdat, joiden valtalajeina ovat vesi-, pullo- ja harmaasara sekä jouhivihvilä. Lisäksi luhdilla esiintyy runsaasti raatetta. Avoimet luhtanevat vaihettuvat laiteillaan pensasluhdiksi ja edelleen saranevojen kautta erilaisiksi korpityypeiksi. Raatevaltaisilla luhdilla on merkitystä myös metsäpeuran, hirven ja karhun kesäaikaisina elinympäristöinä. Kesällä 2024 luhdalla ruokaili metsäpeura.

Luhta-alueen pesimälinnusto on monipuolinen. Se koostuu mm. seuraavista lajeista: laulujoutsen, kuikka, metsähanhi, naurulokki, kalalokki, kurki, valkoviklo, rantasipi, selkälokki, tavi, pajusirkku, punavarpunen ja kuovi. Laajalla Kontuluhdalla pesii myös pikkulokkiyhdyksunta.

Kohtulahden pohjoisrannalla on läheinen alue, jota on ojitettu, mutta lähteinen ja luhtainen lajisto on säilynyt. Lajistoon kuuluu mm. kiiltolehväsammal, leskenlehti, hiirenporrass, vehka, korpikastikka, järvikorte ja metsäkorte. Lähteen alueen pohjoispuolella on majavan tekemä pato ja lampi. Kohteella on metsälain erityisen tärkeä elinympäristö.

14. Mökkisenlampi

Arvoluokka: Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Pinta-ala: 0.9 ha, vesipinta-ala 0,4 ha

Lajit: -

Luontotyytit: Suolammet V02.04 (NT/VU)

Mökkisenlampi välittömine lähiympäristöineen voidaan katsoa metsälain ja vesilain mukaisiksi kohteiksi. Ympäristössä on ojituksia.

15. Kutusaari ja Kontusaari

Arvoluokka: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

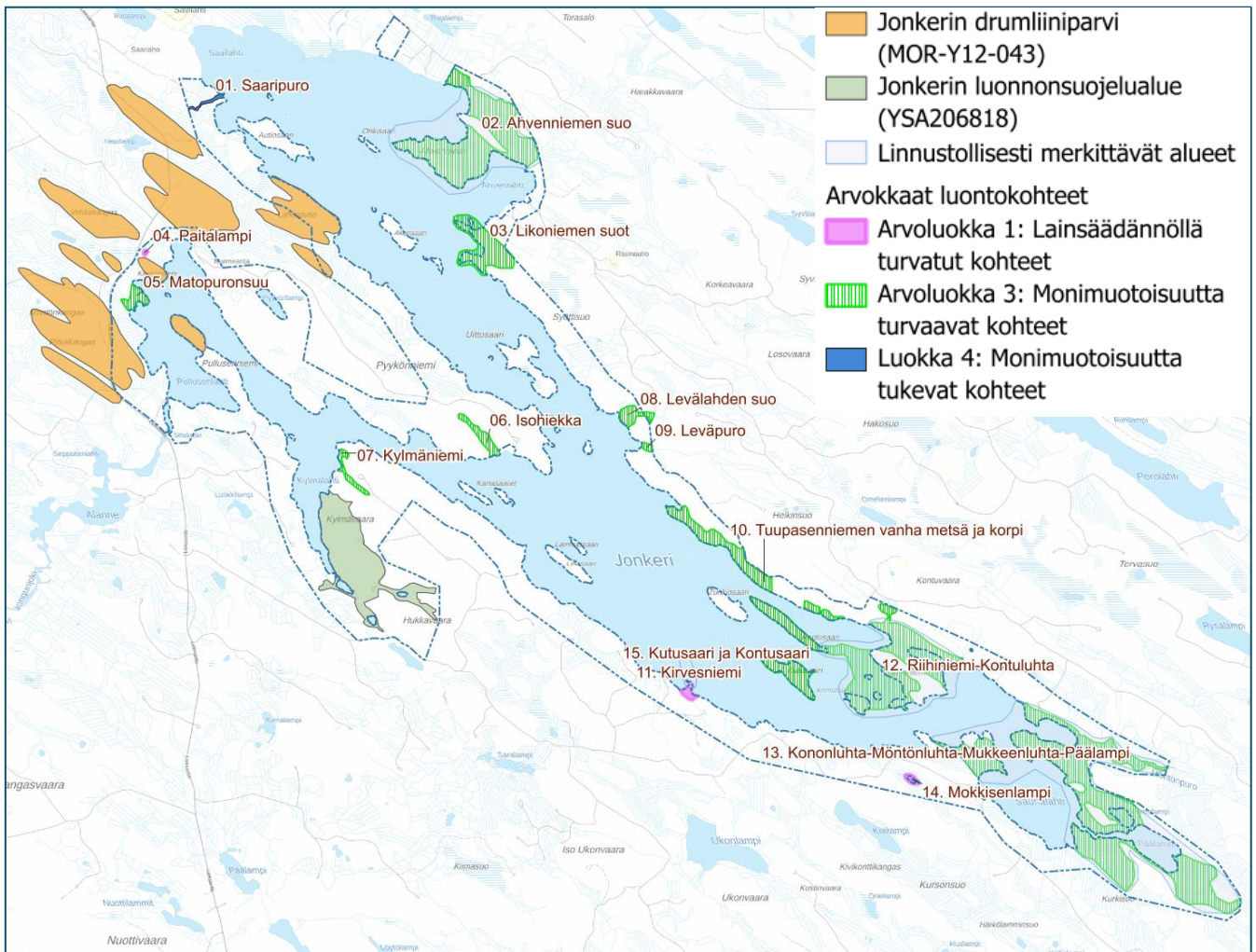
Pinta-ala: 16,0 ha

Lajit: -

Luontotyytit: Luonnonmetsät

Kutusaari ja Kontusaari ovat luonnonsuojelullisesti arvokkaita, koska niiden puusto on lähes kaatunut myrskyn takia ja ne ovat luonnontilassa, koska kaatuneita puita ei ole poistettu. Saarissa on satoja kuutioita tuulen kaatamaa puuta. Luonnonmetsiksi katsotaan myrskyn jälkeen syntyneet metsiköt, joista kuolleet puut on jätetty korjaamatta.

18.9.2025

Kuva 5. Arvokkaat luontokohteet.

3.1.3 Rakennettu ympäristö

Jonkerin ranta-alueella on jonkin verran asutusta. Omarantaisia rakennuspaikkoja Jonkerin rannalla on tällä hetkellä 11 kappaletta. Muutoin Jonkerin ranta-alue on lähes kokonaan metsätalousaluetta. Suunnittelualueelle sijoittuu kaksi olemassa olevaa rakennuspaikkaa Nurmiraanan alueelle järven luoteisosaan.

18.9.2025

3.1.4 Kulttuuriympäristö

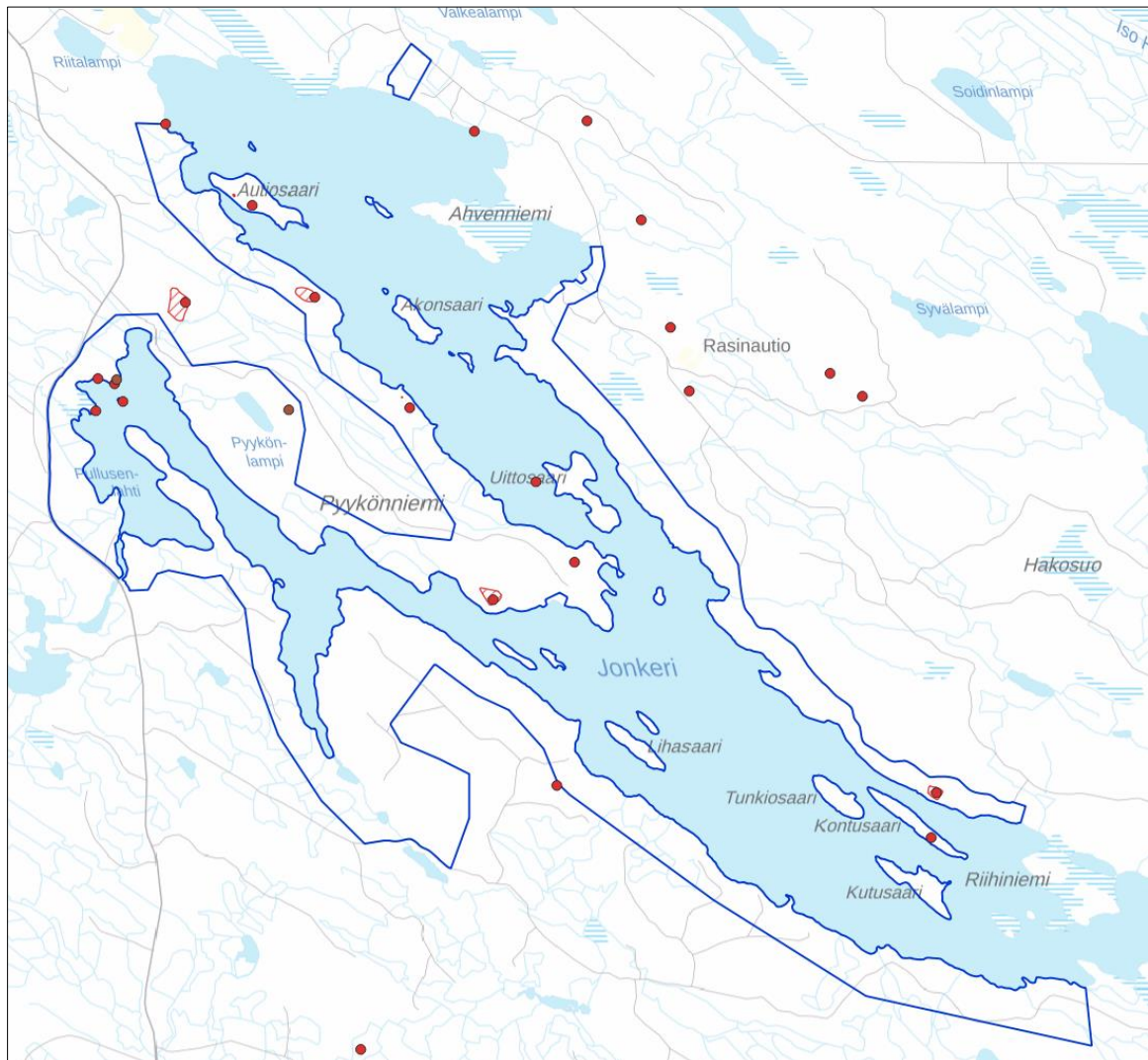
3.1.4.1 Arkeologinen kulttuuriperintö

Alueelle on laadittu arkeologinen inventointi vuonna 2011 (Kulttuuritutkijain Osuuskunta Aura). Suunnittelualueelta tunnetaan seuraavassa taulukossa esitetyt kiinteät muinaisjäännökset ja muut kulttuuriperintökohteet.

Taulukko 1. Arkeologiset kohteet suunnittelualueella

Tunnus	Nimi	Laji	Tyyppi	Ajoitus
100005537	Jonkerin Kalmosaaret	kiinteä muinaisjäännös	hautapaikat	historiallinen
1000018324	Jonkeri	kiinteä muinaisjäännös	asuinpaikat	historiallinen
1000018799	Multiniemi	kiinteä muinaisjäännös	asuinpaikat	kivikautinen
1000018328	Jakin torppa	kiinteä muinaisjäännös	asuinpaikat	historiallinen
1000018919	Kierteelänautio	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen
1000019030	Jonkerin Pyykönniemi 1	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen
1000019031	Jonkerin Pyykönniemi 2	kiinteä muinaisjäännös	kivirakenteet, työ- ja valmistuspaikat	ajoittamaton
290010050	Jonkerin Kirkkoniemi	kiinteä muinaisjäännös	asuinpaikat kivirakenteet,	historiallinen, keskiaikainen
1000020116	Kontusaari	kiinteä muinaisjäännös	asuinpaikat	historiallinen
1000020427	Riitalahdensuo	kiinteä muinaisjäännös	kivirakenteet	historiallinen
1000038571	Jonkerin Kalmosaaret 2	kiinteä muinaisjäännös	hautapaikat	historiallinen
1000041471	Jonkeri Kaunisniemi 2	kiinteä muinaisjäännös	asuinpaikat	kivikautinen
1000041473	Jonkeri Kaunisniemi 3	kiinteä muinaisjäännös	asuinpaikat	kivikautinen
1000019032	Jonkerin Kaunisniemi	muu kulttuuriperintökohde	asuinpaikat	historiallinen
1000038569	Pyykö	muu kulttuuriperintökohde	asuinpaikat	historiallinen

18.9.2025

Kuva 6. Arkeologiset kohteet suunnittelualueella ja sen läheisyydessä.

3.1.4.2 Rakennettu kulttuuriympäristö

Kaava-alueella Jonkerinjärven luoteispäässä sijaitsee vanhalla asuinpaikalla 1950-luvulta peräisin oleva kämppöalue (Nurmiraanta), johon kuuluu useita 1960-luvulla rakennettuja rakennuksia. Isompi miehistökämpö on purettu, mutta jäljellä olevat rakennukset muodostavat kokonaisuuden, joka on Kuhmon kulttuuriympäristöohjelmaan liittyvässä inventoinnissa määritetty paikallisesti kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi ja rakennushistoriallisesti monipuoliseksi. (Kuhmo – Rajalla. Kuhmon kulttuuriympäristöohjelma (2006).

Kuhmon kulttuuriympäristöohjelmassa Nurmiraannasta todetaan seuraavaa:

18.9.2025

Vanhalla asuinpaikalla Jonkerinjärven luoteispäässä on 1950-luvulta saakka ollut kämpppä. Ympäristöstä löytyy työnjohdon eli terävän pään 1960-luvulla tehty asuinrakennus, iso varastoaittarakennus, talli, suuri perunakuoppa, keittiörakennus, sauna ja rannasta uudempi hirsisauna. Isompi miehistökämppä on purettu jo aikaa sitten. Aittavaraston järven puoleinen pääty on komea kaksikerroksinen avoin tila. Kohde on hyväkuntoinen ja kämppärakennusten puolesta erikoinen kokonaisuus. Nurmirannan kämpppäalue on kulttuurihistoriallisesti arvokas ja rakennushistoriallisesti monipuolinen.

Kuva 7. Nurmiraannan rakennukset.

18.9.2025

Kuva 8. Nurmirannan aittavarasto (kartalla numero 1) (Vasemmanpuoleinen kuva vuodelta 2025, oikeanpuoleinen kuva vuodelta 2005).

Kuva 9. Nurmirannan työnjohtajan asunto (kartalla numero 2) (Kuva vuodelta 2025)

18.9.2025

Kuva 10. Nurmirannan talli-aitta (kartalla numero 3) (Kuva vuodelta 2025)

Kuva 11. Nurmirannan kämpä (kartalla numero 5) (Kuva vuodelta 2025)

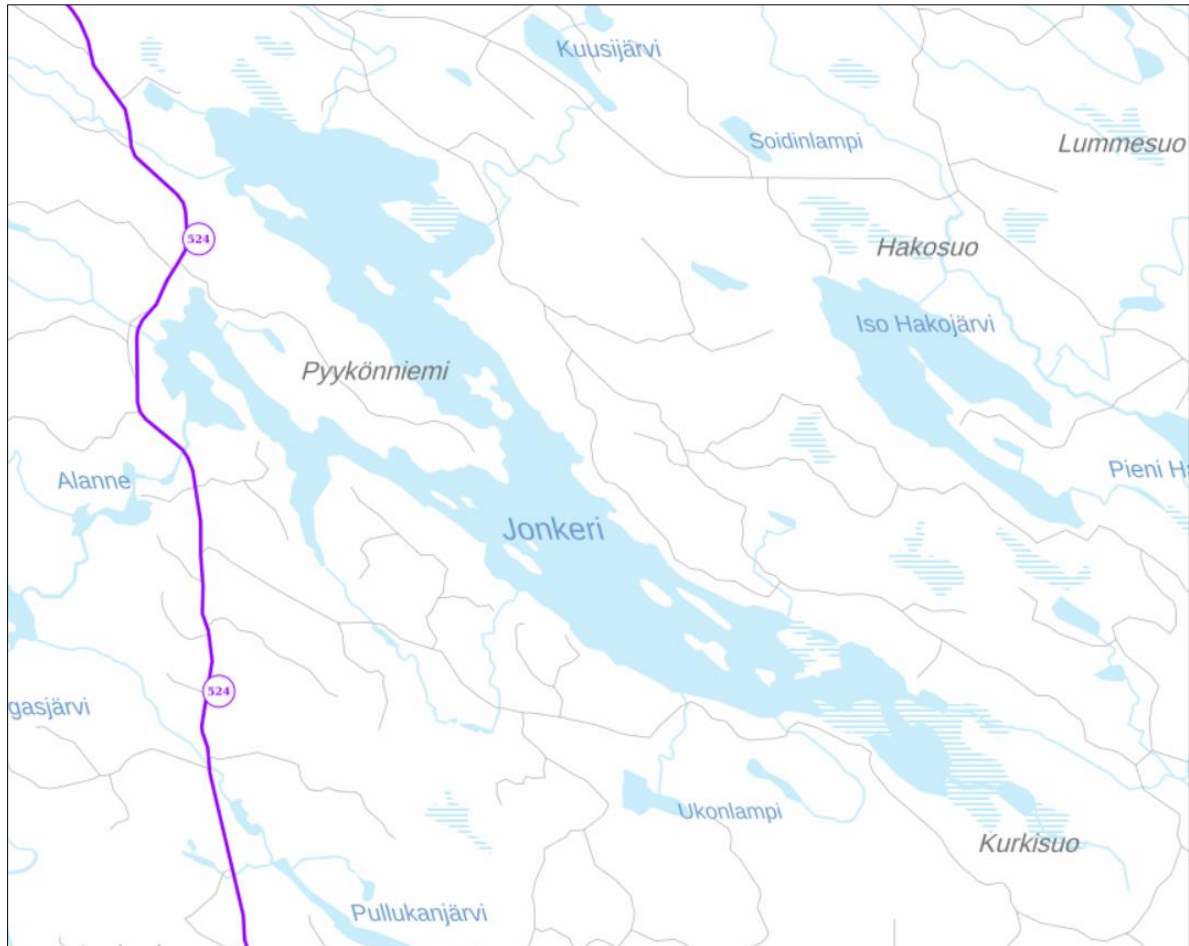

Kuva 12. Nurmirannan kämpän varastot (kartalla numerot 6 ja 7) (Kuvat vuodelta 2025)

18.9.2025

3.1.5 Liikenne

Seututie 524 kulkee suunnittelualueen länsipuolella pohjois-eteläsuuntaisesti. Maantien liikennemäärä suunnittelualueen kohdalla oli 112 ajoneuvoa vuorokaudessa vuonna 2022.

Kuva 13. Maantie suunnittelualueen läheisyydessä (Väylävirasto).

3.1.6 Palvelut

Suunnittelualue tukeutuu Kuhmon keskustaajaman palveluihin.

3.1.7 Maanomistus

Suunnittelualue on Tornator Oyj:n omistuksessa.

18.9.2025

3.2 Suunnittelutilanne

3.2.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtioneuvosto on päättänyt uusista valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 14.12.2017. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet koskevat seuraavia asiakokonaisuuksia:

- toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- tehokas liikennejärjestelmä
- terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- uusiutumiskykyinen energiahuolto

3.2.2 Maakuntakaava

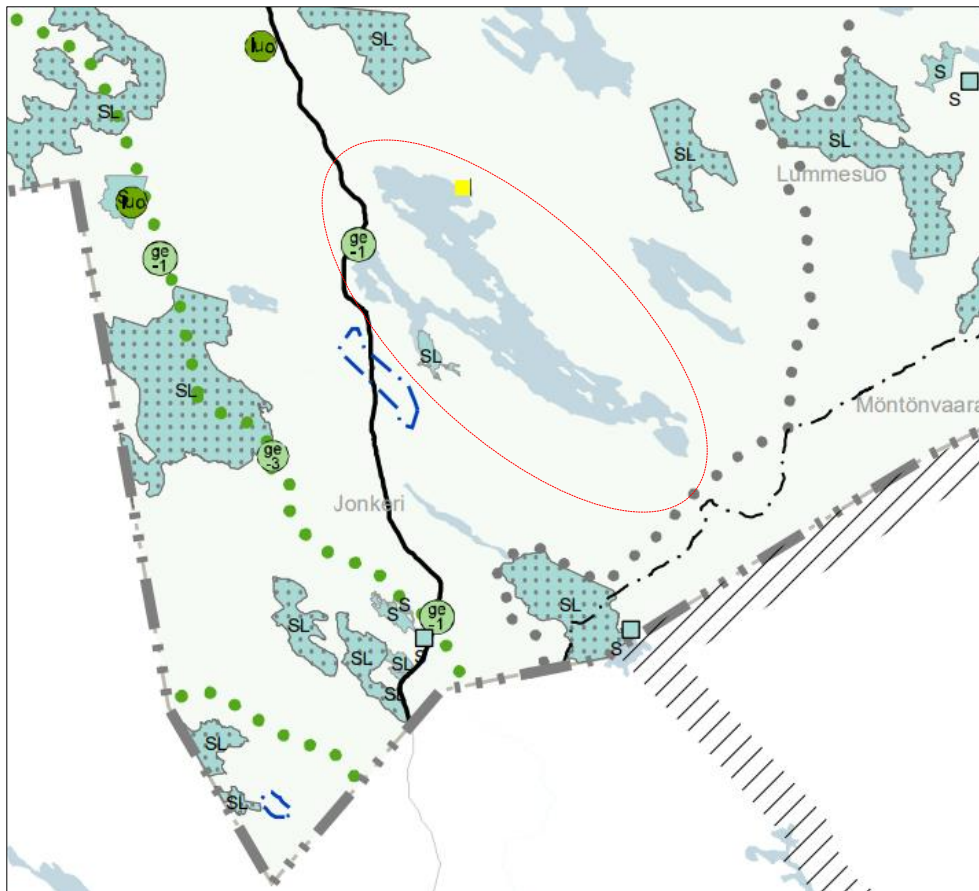
Kainuussa on voimassa viisi maakuntakaavaa:

- Kainuun maakuntakaava 2020
- Kainuun 1. vaihemaakuntakaava
- Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava
- Kainuun tuulivoimamaakuntakaava
- Kainuun vaihemaakuntakaava 2030

Lisäksi Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035 on hyväksytty maakuntavaltuustossa 12.12.2023. Kaava kumoaa voimassa olevien maakuntakaavojen maakuntakaavamerkinnot ja -määräykset siltä osin kuin tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 osoitetaan niihin muutoksia.

Voimassa olevassa maakuntakaavayhdistelmässä suunnittelualueelle on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (M), luonnonsuojelualue (SL) ja moreenimuodostuma (ge-1).

18.9.2025

Kuva 14. Ote voimassa olevasta Kainuun maakuntakaavayhdistelmästä.

Voimassa olevassa maakuntakaavayhdistelmässä suunnittelualuetta koskevat seuraavat merkinnät ja määräykset:

18.9.2025

MAA- JA METSÄTALOUSVALTAISET ALUEET (Kainuun maakuntakaava 2020, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030)

Merkinnällä **M** osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita.

Suunnittelumääräys:

Maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita voidaan käyttää alueen pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta ja luonnetta muuttamatta myös erityislainsäädännön ohjaamana muihin tarkoituksiin, kuten luontais- tai muuhun elinkeinotoimintaan, turvetuotantoon, maa- ja kiviainesten ottoon, haja-asutusluonteiseen pysyvään ja loma-asumiseen sekä jokamiehen oikeuden rajoissa ulkoiluun ja retkeilyyn. Alueille voidaan perustaa yksityisiä suojelualueita. Ilman erityisiä perusteita hyviä ja yhtenäisiä peltoalueita ei tule ottaa taajamatoimintojen käyttöön. Maankäyttöä suunniteltaessa on tuettava metsätalousalueiden yhtenäisyyttä ja toimivuutta.

LUONNONSUOJELUALUE TAI -KOHDE (Kainuun maakuntakaava 2020, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030)

Merkinnällä **SL** osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltaviksi tarkoitettuja alueita. Alueella on voimassa MRL 33.1 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus.

Suojelumääräys (MRL 30.2 §):

Alueella saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen alueen suojeluarvon säilyttämiseksi tai palauttamiseksi. Rakennuslupahakemuksesta tulee pyytää MRL 133 §:n mukaisesti alueellisen ELY-keskuksen tai vastaavan toimivaltaisen viranomaisen lausunto.

Suunnittelumääräys:

Alueen maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa siten, ettei toimenpiteillä vaaranneta alueen suojelun tarkoitusta ja suojeluarvoja.

18.9.2025

MOREENIMUODOSTUMA (Kainuun vaihemaakuntakaava 2030)

Merkinnällä **ge-1** osoitetaan luonnon- ja maisemansuojelun kannalta valtakunnallisesti arvokkaat geologiset muodostumat. Merkintään ei liity MRL 33 §:n mukaista ehdollista rakentamisrajoitusta.

Suunnittelumääräys:

Alueen käyttöä suunniteltaessa tulee erityisesti ottaa huomioon moreenimuodostuman geologiset, biologiset tai maisemalliset arvot.

Rantojen käyttö (Kainuun vaihemaakuntakaava 2030)**Yleinen suunnittelumääräys:**

Ranta-alueita tulee kehittää viihtyisinä asumisen ja virkistyksen alueina huomioon ottaen vapaa-ajan, osa-aika- tai pysyvän asumisen tarpeet. Alueiden suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota sähköisten palvelujen saatavuuteen, olemassa olevaan infrastruktuuriin sekä ympärivuotisen käytön edellytyksiin. Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tulee ottaa huomioon yleisen virkistyskäytön tarpeet ja vesille pääsyn mahdollisuudet, luonnon- ja maisema-arvot sekä vesi- ja energiahuollon järjestäminen.

Muinaisjäännökset ja muu arkeologinen kulttuuriperintö (Kainuun vaihemaakuntakaava 2030)**Yleinen suunnittelumääräys:**

Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa ja muussa alueidenkäyttöä koskevassa suunnittelussa tulee tarkistaa kiinteitä muinaisjäännöksiä ja muuta arkeologista kulttuuriperintöä koskeva ajantasainen tieto museoviranomaisten ylläpitämistä rekistereistä ja arvioida yhteistyössä museoviranomaisten kanssa mahdollisten aluetta / kohdetta koskevien selvitysten tai tutkimusten tarve.

3.2.3 Yleiskaava

Suunnittelualueella ei ole voimassa olevaa yleiskaavaa.

18.9.2025

3.2.4 Asemakaava

Suunnittelualueella ei ole voimassa olevaa ranta-asetmakaavaa. Korkein hallinto-oikeus kumosi alueelle aiemmin laaditun ja Kuhmon kaupunginvaltuuston hyväksymän ranta-asetmakaavan (KHO 2017:64).

3.2.5 Pohjakartta

Ranta-asetmakaavan pohjakarttana käytetään Maanmittauslaitoksen maastotietokanta-aineiston ja kiinteistörajojen yhdistelmää.

18.9.2025

4 Ranta-asemakaavan suunnittelun vaiheet

4.1 Ranta-asemakaavan suunnittelun tarve ja tavoitteet

Ranta-asemakaavan tavoitteena on kehittää Jonkerin aluetta virkistys-, vapaa-ajanvietto- ja matkailukohteena ihmisille, jotka etsivät luonnonrauhaa ja erämaisia olosuhteita. Alueen rakentaminen on tarkoitus osoittaa parhaiten rakentamiseen soveltuville paikoille. Rakennuspaikkoja sijoitettaessa huomioidaan alueen luonnonolot siten, että luonnonarvoiltaan ja maisemaltaan arvokkaimmat alueen jätetään rakentamisen ulkopuolelle. Rakentamisen ulkopuolelle jäävät alueet on tarkoitus osoittaa maa- ja metsätalousalueiksi. Kaavaprosessissa tutkittiin myös mahdollisuutta osoittaa uusia luonnonsuojelualueita, mutta viranomaisten kanssa käytyjen neuvottelujen pohjalta tästä tavoitteesta luovuttiin.

4.2 Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset

Ranta-asemakaavasuunnittelu käynnistettiin loppuvuodesta 2023, jolloin laadittiin alustava osallistumis- ja arviointisuunnitelma. Kaavan vireilletulosta on ilmoitettu 7.5.2024. Samassa yhteydessä asetettiin osallistumis- ja arviointisuunnitelma nähtäville.

4.3 Osallistuminen ja yhteistyö

4.3.1 Osalliset

Kaavahankkeessa osallisia ja sidosryhmiä ovat alustavan tarkastelun perusteella ainakin seuraavat tahot:

Maanomistajat, asukkaat:

- suunnittelualueella ja lähialueilla asuvat ja työskentelevät ihmiset
- maanomistajat

Viranomaiset:

- Kainuun ELY-keskus
- Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus (liikenne)
- Etelä-Savon ELY-keskus (vesihuolto)
- Kainuun liitto
- Kainuun museo
- Kainuun ympäristöterveyspalvelut
- Rajavartiolaitos

18.9.2025

Kaupungin hallintokunnat:

- kaupunkiympäristön palvelualue

Muut yhteisöt:

- Kalastuskunta/osakaskunta
- Kyläyhdistys
- Sähköyhtiö
- Kainuun luonnonsuojelupiiri
- Lentua-Seura/Kuhmon luonnonsuojeluyhdistys
- muut yritykset ja yhdistykset

4.3.2 Vireilletulo

Kaavan vireilletulosta ilmoitetaan samassa yhteydessä, kun kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma asetetaan nähtäville.

4.3.3 Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettely

Osallisten on mahdollista ilmaista mielipiteensä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta, kaavaluonnoksesta ja -ehdotuksesta niiden ollessa nähtävillä.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä 20.5.-19.6.2024. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta jätettiin yksi huomautus, jossa toivottiin ranta-asemakaavahankkeesta luopumista ja järven suojelua kaikelta lisärakentamiselta.

Vastineeksi palautteeseen todettakoon, että maanomistaja ei ole halukas luopumaan kokonaan kaavahankkeesta mutta mm. pitämällä rakentamisen määrä maltillisena ja sijoittamalla rakennuspaikat ryhmiin, kaavassa pyritään säilyttämään järvellä riittävästi myös rakentamattomia rantaosuuksia, mikä edistää ja turvaa virkistyskäyttömahdollisuuksien ja luontoarvojen säilymistä alueella.

Kaavaluonnos nähtävillä __.__.–__.__.202__.

Kaavaehdotus nähtävillä __.__.–__.__.202__.

TÄYDENNETÄÄN PROSESSIN EDETESSÄ

4.3.4 Viranomaisyhteistyö

Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu pidettiin 18.3.2024. Neuvottelun muistio on kaavaselostuksen liitteenä.

18.9.2025

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta lausunnon antoivat Etelä-Savo ELY-keskus, Kainuun liitto, Kainuun rajavartiosto, Kainuun ELY-keskus ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus. Lausunnoissa esiin nostetut asiat on pyritty mahdollisuuksien mukaan huomioimaan kaavaluonnoksen valmistelussa.

Viranomaisilta pyydetään lausunnot kaavaluonnoksesta ja -ehdotuksesta. Neuvotteluita järjestetään tarpeen mukaan.

TÄYDENNETÄÄN PROSESSIN EDETESSÄ

18.9.2025

5 Ranta-asemakaavan kuvaus

5.1 Kaavan rakenne

Ranta-asemakaavassa on osoitettu 93 uutta lomarakennuspaikkaa sekä kaksi matkailupalvelujen aluetta Kylmävaaran alueelle sekä Kaunisniemeen. Rakennuspaikat on pyritty sijoittamaan alueelle luonto- ja maisema-arvot huomioiden rakentamiseen parhaiten soveltuville paikoille. Kaava-alueelle on osoitettu rakennusoikeutta yhteensä 29 370 k-m².

Kaavassa on osoitettu toteutunut luonnonsuojelualue SL-1-merkinnällä ja arvokkaat luonnon ja kulttuuriympäristön kohteet on osoitettu luo-1, luo-2, ge-, sr-1-, sm-merkinnöillä. Malvisaari, Onkisaari, Lehtosaari, Kalmosaari ja Lintusaari on osoitettu virkistysalueiksi.

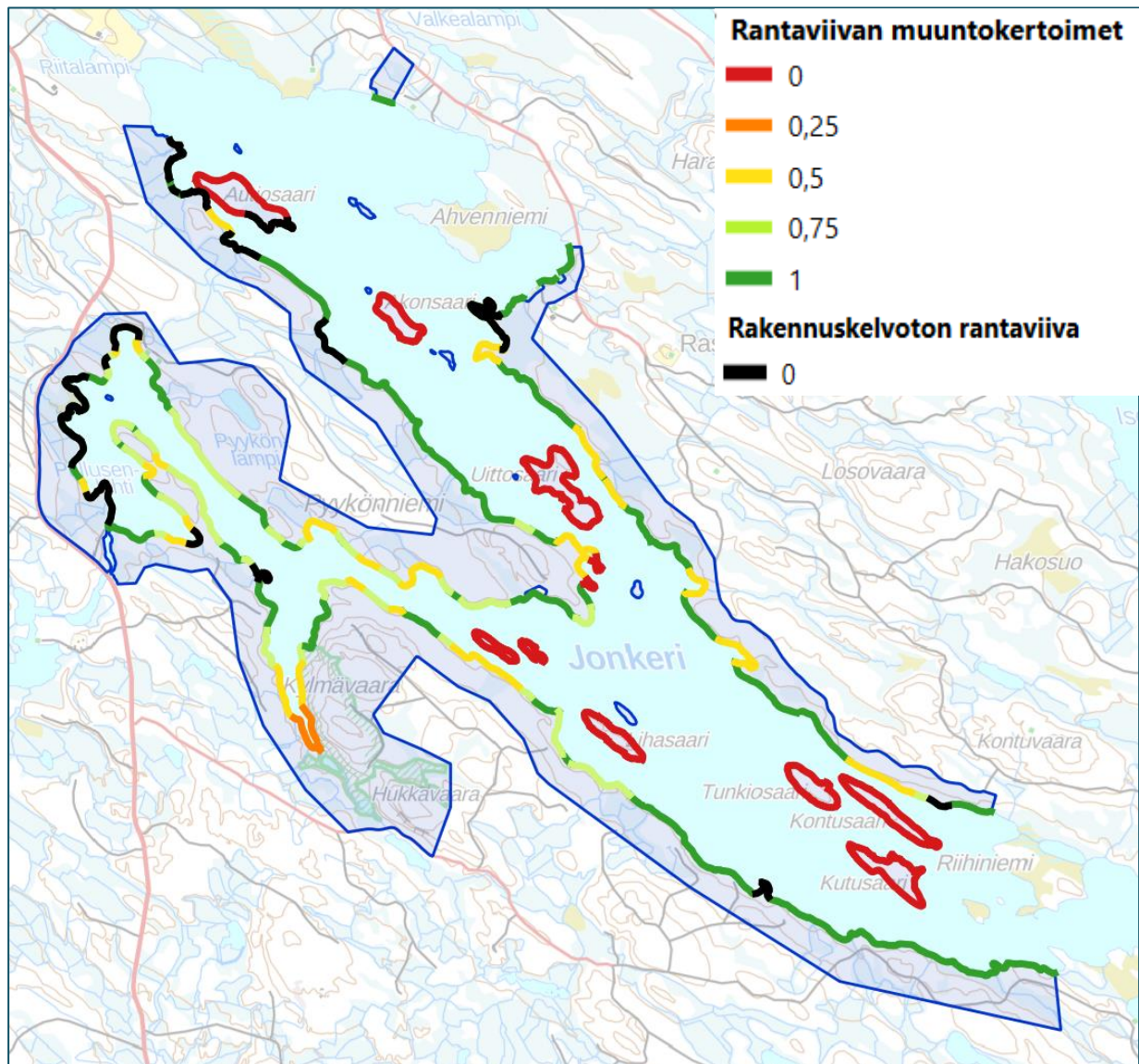
5.2 Mitoitus

Kaava-alueella on rantaviivaa 52,40 km (sis. saaret), ns. Etelä-Savon mallin mukaisesti muunnettua rantaviivaa 30,61 km (ei sis. saaret) ja rakennettavaa muunnettua rantaviivaa 26,79 km (ei sis. saaret).

Kaava-alueelle sijoittuu lisäksi saaria ja Pyykönlampi, joille muodostuu laskennallista rakennusoikeutta 1 rakennuspaikka / 3 ha seuraavasti:

Saari	Pinta-ala (ha)	Rakennettava pinta-ala (ha)	Muodostuva rakennusoikeus
Uittosaari	12,6	11,2	3
Autiosaari	12,1	7,2	2
Akonsaari	5,5	5,5	1
Lihasaari	5,3	5,3	1
Tunkiosaari	6	6	2
Kontusaari	7,5	7,5	2
Kutusaari	8,5	5,7	2
Pyykönlampi	3,5		1
Yht.	57,5	48,4	14

18.9.2025

Kuva 15. Rantaviivanmuuntokertoimet ja rakennuskelvoton rantaviiva kaava-alueella.

Jos käytetään mitoitusnormia 4 rakennuspaikkaa / muunnettu rakennettava rantaviivakilometri ja huomioidaan lisäksi saarista muodostuvat 14 rakennusoikeutta, tulee kaava-alueen laskennalliseksi rakennusoikeudeksi 121 rakennuspaikkaa ($4 \times 26,79 + 14 = 121,16$).

Kaavassa on osoitettu 93 lomarakennuspaikkaa sekä 2 matkailupalvelujen aluetta, joille on osoitettu rakennusoikeutta yhteensä 11 700 k-m² mikä vastaa noin 23 lomarakennuspaikkaa. Muunto rakennuspaikoiksi on tehty siten, että yksi omarantainen lomarakennuspaikka vastaa kahta yhteisrantaista rakennuspaikkaa ja yhden lomarakennuspaikan rakennusoikeus on 250 k-m². Kaava-alueelle muodostuu täten mitoituksellisesti yhteensä 116 rakennuspaikkaa.

18.9.2025

Rantarakentamisen kokonaismitoitus kaava-alueella:

Karttarantaviiva	52,4 km
Muunnettu rantaviiva	30,6 km
Rakennettava muunnettu rantaviiva	26,8 km

Käytetty rakennusoikeus	2 kpl
Uudet rakennuspaikat (RA, RA-1, RM)	114 kpl

Rakennettua rantaviivaa	9,3 km (n. 18 % rantaviivasta)
Vapaata rantaviivaa	43,1 km (n. 82 % rantaviivasta)
<i>(Rantaviivaa/rakennuspaikka keskimäärin 80 m)</i>	

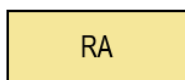
Rakennuspaikkoja/karttarantaviiva	2,21 rakp/rvkm
Rakennuspaikkoja/muunnettu rantaviiva <i>(ei sis. saaria)</i>	3,79 rakp/muunrvkm
Rakennuspaikkoja/rakennettava muunnettu rv <i>(ei sis. saaria)</i>	4,33 rakp/muunrvkm

Koko Jonkeri-järven kokonaismitoitus huomioiden olemassa olevat rakennuspaikat ja kaavaratkaisun mahdollistama uusi rakentaminen on seuraava:

Karttarantaviiva	74 km
Olemassa olevat omarantaiset rakennuspaikat	11 kpl
Kaavan uudet rakennuspaikat (RA, RA-1, RM)	114 kpl
Rakennuspaikkoja yhteensä	125 kpl
Rakennuspaikkoja/karttarantaviiva	1,69 rakp/rvkm

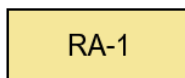
5.3 Aluevaraukset

5.3.1 Korttelialueet

Vapaa-ajan asumisen alue.

Rakennuspaikalle saa rakentaa enintään puolitoistakerroksisen loma-asunnon, saunan ja talousrakennuksia. Rakennusten enimmäismäärä on 4 ja rakennusten yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 160 k-m².

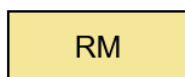

Vapaa-ajan asumisen alue.

Rakennuspaikalle saa rakentaa enintään puolitoistakerroksisen loma-asunnon, saunan, vierasmajan ja talousrakennuksia. Rakennusten enimmäismäärä on 5 ja rakennusten yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 250 k-m².

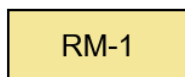
18.9.2025

Kaavassa on osoitettu 93 lomarakennuspaikkaa RA- ja RA-1-alueille. Tonttien koko on noin 6000 m² ja ne on pyritty ryhmittelemään useamman tontin ryhmiin. RA-tonteilla rakennusoikeus on 160 k-m² ja RA-1-tonteilla 250 k-m².

Matkailupalvelujen alue.

Alueelle voidaan rakentaa matkailua palvelevia loma-asuntoja, hotelli-, ravintola- ja majoitustiloja sekä alueen toimintoja palvelevia muita rakennuksia ja rakennelmia.

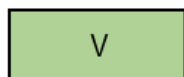

Matkailupalvelujen alue.

Alueelle voidaan rakentaa matkailua palvelevia loma-asuntoja ja majoitustiloja sekä alueen toimintoja palvelevia muita rakennuksia ja rakennelmia.

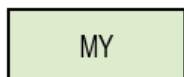
Kylmävaaran alueelle sekä Kaunisniemeen on osoitettu matkailupalvelujen alueet RM- ja RM-1-merkinnöillä. Kylmävaaran RM-alueelle on osoitettu rakennusoikeutta 10 000 k-m² ja Kaunisniemeen 1 700 k-m².

5.3.2 Muut alueet

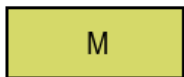

Virkistysalue.

Alue varataan jokaisenoikeudella tapahtuvaa ulkoiluun ja virkistykseen sekä alueen matkailupalvelujen tarpeisiin. Alueelle voidaan rakentaa kalastusta ja melontaa palvelevia laitureita, laavuja ja nuotiopaikkoja.

Maa- ja metsätalousalue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja.

Maa- ja metsätalousalue.

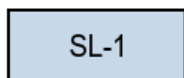
Alueelle saa rakentaa ainoastaan maa- ja metsätalouden harjoittamisen kannalta välttämättömiä rakennuksia, rakenteita ja laitteita.

Rakentamisen ulkopuolisilta alueilta kaava-alue on osoitettu pääasiassa maa- ja metsätalousalueeksi.

Virkistysalueina on osoitettu kaavaan Malvisaari, Onkisaari, Lehtosaari, Kalmosaari ja Lintusaari sekä olemassa oleva kota ja sen ympäristö Pullusenlahdella.

Kontusaari ja Kutusaari on osoitettu MY-merkinällä. Myrsky on kaatanut suurimman osan saarten puustosta eikä kaatuneita puita ole poistettu.

5.3.3 Luonnon- ja kulttuuriympäristö

Yksityinen luonnonsuojelualue.

Alueella tulee noudattaa annettuja rauhoitusmääräyksiä.

18.9.2025

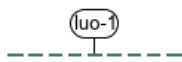
Toteutunut Jonkerin yksityinen luonnonsuojelualue on osoitettu SL-1-merkinnällä kaavakartalle.

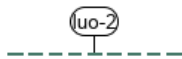
Arvokas harjuaalue tai muu geologinen muodostuma.

Alueen toteuttamisessa tulee ottaa huomioon moreenimuodostuman geologiset, biologiset ja maisemalliset arvot. Alueen rakentaminen tulee toteuttaa muodostuman luontaisia pinnanmuotoja mukaillen.

Valtakunnallisesti arvokas moreenimuodostuma Jonkerin drumliiniparvi on osoitettu kaavakartalle ge-merkinnällä.

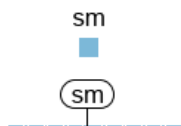
Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue.
Vesilain ja metsälain mukainen kohde (arvoluokka 1).

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue.
Metsälain mukainen erityisen tärkeä elinympäristö tai muu luontoarvoiltaan merkityksellinen kohde (arvoluokka 3 tai 4).

Vesi- ja metsälain mukaiset kohteet suolammet Paitalampi ja Moksienlampi sekä Kirvesniemen lähde ja suo on merkitty kaavakartalle luo-1-merkinnällä.

Muut luontoselvityksen mukaiset arvokkaat luontokohteet on merkitty luo-2 merkinnällä kaavakartalle.

Muinaismuistolain (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Kohdetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä museoviranomaisen lausunto.

Suojeltava rakennus

Paikallisesti kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus, jonka ominaispiirteet tulee korjaus- ja muutostöissä säilyttää. Kohdetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä museoviranomaisen lausunto.

Kaavakartalle on osoitettu kiinteät muinaisjäännökset sm-alue ja -pistemerkeinillä muinaisjäännösrekisterin mukaisesti.

sr-1 merkinnällä on osoitettu paikallisesti arvokkaat Nurmiraanan talli ja aitta.

18.9.2025

5.3.4 Yleismääräykset

YLEISMÄÄRÄYKSET:

RAKENTAMISTA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET:

Rakennusten tulee sopeutua malliitaan, materiaaliin, mittasuhteisiin ja väriykseltään luonnonmaisemaan. Rakennukset on sijoitettava siten, että ne muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden ja että rakennusten ja rannan välissä on luonnonmukainen suojapuusto.

Rakennusten etäisyyden rantaviivasta tulee olla vähintään 30 metriä. Yli 120 k-m²:n kokoisen rakennuksen etäisyyden tulee kuitenkin olla vähintään 40 metriä rantaviivasta. Enintään 30 k-m²:n saunarakennuksen saa sijoittaa 15 metrin etäisyydelle rantaviivasta.

Alin rakentamiskorkeus, jolle kastuessaan vaurioituvat rakenteet voidaan sijoittaa, on +1,5 metriä keskiveden korkeuden yläpuolella.

RM-alue:

Erillisten lomamökkien tulee olla yksikerroksisia ja enintään 65 k-m² kokoisia. Erilliset rantasaunat voivat olla enintään 40 k-m² kokoisia. Kytkeytyt mökit, hotelli- ja ravintolarakennukset sekä muut vastaavat matkailua palvevat rakennukset voivat olla enintään kaksikerroksisia. Rakennukset tulee sijoittaa siten, että korkeammat rakennukset sijoittuvat kauemmas rannasta kuin matalammat rakennukset. Rakennusalueen ulkopuolelle rantaan voidaan rakentaa enintään seitsemän 25 k-m² kokoista laavaa, nuotiopaikkoja, laitureita sekä venevajat enintään kymmenelle veneelle.

RM-1-alue:

Erillisten lomamökkien tulee olla yksikerroksisia ja enintään 65 k-m² kokoisia. Erilliset rantasaunat voivat olla enintään 40 k-m² kokoisia. Kytkeytyt mökit, muut majoitusrakennukset sekä muut matkailua palvelevat rakennukset voivat olla enintään kaksikerroksisia. Rakennukset tulee sijoittaa siten, että korkeammat rakennukset sijoittuvat kauemmas rannasta kuin matalammat rakennukset. Rakennusalueen ulkopuolelle rantaan voidaan rakentaa enintään kaksi 25 k-m² kokoista laavaa, nuotiopaikkoja, laitureita sekä venevajat enintään 5 veneelle.

VESI- JA JÄTEHUOLTOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET:

Rakentamislupahakemuksissa on osoitettava, että puhdasta vettä on saatavissa ja että jätevesistä huolehditaan siten, ettei pohjavesiä ja pintavesiä saastuteta.

Rakentamisluvan yhteydessä tulee esittää suunnitelma jätevesien käsittelystä.

Jätevesien käsittely tulee hoitaa voimassaolevien lakien, asetusten ja määräysten mukaisesti sekä Kuhmon rakennusjärjestyksen ja ympäristösuojelumääräysten mukaisesti.

Sauna- ja muita pesuvesiä ei saa päästää suoraan vesistöön, vaan ne on imeytettävä maahan vähintään 30 metrin päähän rantaviivasta alueelle, jossa maaperä on tarkoitukseen sopiva ja jonne tulvavesi ei nouse. Erityisesti kallioperäisillä rantaosuuksilla tämä tulee ottaa huomioon rakentamiskaavaa valittaessa.

Erillisen saunan vähäiset pesuvedet voidaan imeyttää imetyskaivon kautta maaperään vähintään 15 metrin etäisyydelle rantaviivasta.

Kompostit ja kompostoitavat käymälät on sijoitettava vähintään 30 metrin päähän rantaviivasta läpäisemättömälle maapohjalle ja ne on hoidettava niin, ettei hajua tai muita haittoja synny. Kuivakäymälää ei saa sijoittaa 30 m lähemmäs rantaviivaa. Kuivakäymälä on varustettava tiiviillä jätesäiliöllä, joka on tyhjennettävä riittävän usein hoidettuun kompostiin.

Kiinteiden jätteiden käsittelyssä tulee noudattaa kaupungin yleisiä jätehuoltomääräyksiä.

METSÄNHOITOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET JA SUOSITUKSET:

Metsänhoidossa noudatetaan metsätalouden kehittämiskeskus Tapion antamia metsänhoitosuosituksia ja ranta-alueilla erityisesti rantametsiä koskevia metsänhoitosuosituksia ja metsälakia.

18.9.2025

5.4 Kaavan vaikutukset

Alueidenkäyttölain 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia arvioidaan suhteessa MRL:n sisältövaatimukseen sekä kaavalle asetettuihin tavoitteisiin.

5.4.1 Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutuminen

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	Huomioiminen kaavassa
<i>Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen</i>	Kaava tukee alueen olemassa olevaa maa- ja metsätalousvaltaista elinkeinorakennetta ja haja-asutusluonteista yhdyskuntarakennetta.
<i>Tehokas liikennejärjestelmä</i>	Alue on haja-asutusaluetta, jolla yksityisautoilu on pääasiallinen liikkumis- muoto. Uusi rakentaminen on osoitettu mahdollisuuksien mukaan olemassa olevien teiden varsille ja tieyhteyksiin päähän. Kaavaratkaisun toteutuminen lisää jonkin verran liikennemääriä seututiellä 524. Maantien varrelle on osoitettu uusi matkailupalveluiden alue, joka pystyy kuitenkin hyödyntämään olevaa liittymää maantielle. Kaavaratkaisussa osoitettu rakentaminen ei heikennä maantien liikenteen sujuvuutta tai turvallisuutta eikä se vaikuta tien kehittämismahdollisuuksiin.
<i>Terveellinen ja turvallinen elinympäristö</i>	Tulvariski on huomioitu kaavassa uusien rakennuspaikkojen sijoittelussa. Lisäksi yleismääräyksissä on annettu määräykset alimmista rakentamiskorkeuksista ja rakentamisen etäisyydestä rantaviivasta. Kaavassa ei ole osoitettu uutta toimintaa, joka aiheuttaisi ympäristöhäiriöitä.
<i>Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat</i>	Kaavaa varten suunnittelalueen luonnonympäristö ja muinaisjäännökset on inventoitu ja arvokkaiden rakennuskohteiden nykytila on tarkistettu. Kaavassa on osoitettu omilla merkinnöillään ja määräyksillään luonnonsuojelualueet, muut arvokkaat luontokohteet, suojeltavat rakennukset sekä muinaisjäännökset. Rakentaminen on osoitettu pääsääntöisesti ryhmiin, ja alueelle on jätetty vapaata rantaviivaa ja metsäalueita virkistyskäyttöä varten.
<i>Uusiutumiskykyinen energiahuolto</i>	Tavoite ei koske ko. kaavaa.

18.9.2025

5.4.2 Maakuntakaavan suunnittelutavoitteiden toteutuminen

Jonkeri-järven ranta-alueita pyritään kehittämään ranta-asemakaavalla viihtyisänä loma-asumisen ja virkistysalueena. Kaavassa on huomioitu yleisen virkistyskäytön tarpeet ja vesillepääsyn mahdollisuudet osoittamalla kaavassa alueita virkistyskäyttöön sekä jättämällä riittävästi vapaata rantaviivaa jokaisenoikeudella tapahtuvaan virkistykseen. Rakennuspaikkojen sijoittelussa on huomioitu alueella oleva tieverkosto. Alueen luonto- ja maisema-arvot on huomioitu laatimalla ranta-asemakaavatyötä varten luontoselvitys ja osoittamalla sen mukaiset arvokohteet omilla merkinnöillään ja määräyksillään kaavakartalle ja jättämällä ne rakentamisen ulkopuolelle. Maakuntakaavan rantojenkäyttöä koskeva yleinen suunnittelumääräys on täten huomioitu ranta-asemakaavassa.

Ranta-asemakaavassa on huomioitu myös ajantasainen tieto arkeologisia kohteita koskien ja keskusteltu museoviranomaisen kanssa alueelle jo tehtyjen selvitysten riittävydestä.

Maakuntakaavaan osoitetut toteutunut luonnonsuojelualue ja valtakunnallisesti arvokas moreenimuodostuma on osoitettu myös ranta-asemakaavaan omilla merkinnöillään ja määräyksillään. Moreenimuodostuman alueelle ei ole annettu maakuntakaavassa rakentamisrajoitusta. Moreenimuodostuman alueelle on ranta-asemakaavassa osoitettu uusia rakentamisalueita mutta alueelle on annettu sen arvot huomioiva määräys, jonka mukaan rakentaminen tulee toteuttaa muodostuman luontaisia pinnanmuotoja mukaillen ja geologiset, biologiset ja maisemalliset arvot huomioiden.

Ranta-asemakaava ei ole ristiriidassa maakuntakaavan merkintöjen ja määräysten kanssa.

5.4.3 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön ja kulttuuriympäristöön

Vaikutukset nykyiseen yhdyskuntarakenteeseen

Kaavalla mahdollistettu uusi loma-asuntojen ja matkailupalvelurakennusten rakentaminen täydentää alueen haja-asutusrakennetta. Uusi rakenne keskittyy Jonkeri-järven pohjoisosaan, joten siellä nykyinen harva, pääosin loma-asutuksesta muodostuva rakenne täydentyy ja laajenee. Jonkeri-järven eteläosa säilyy kaavan myötä lähes rakentumattomana kuten nykytilanteessakin.

Alueen nykyinen maantie- ja yksityistieverkko palvelee osin myös uusien rakennuspaikkojen tarpeita. Muutoksia tai uusia liittymiä maantieverkkoon ei tarvitse tehdä. Jonkin verran uusia pääsyteitä joudutaan rakentamaan.

18.9.2025

Vaikutukset rakennuskantaan

Kaavalla ei ole vaikutusta olevaan rakennettuun ympäristöön, koska kaava ei edellytä olevien rakennusten purkamista.

Vaikutukset rakennettuun kulttuuriympäristöön ja arkeologiseen kulttuuriperintöön

Suunnittelualueelta on tehty arkeologinen inventointi ja sen tulokset on huomioitu kaavaratkaisussa. Kaavakartalle on osoitettu alueelle sijoittuvat kiinteät muinaisjäännökset eikä niiden kohdalle ole osoitettu rakentamista lukuun ottamatta Kaunisniemen RM-1-aluetta. Kaunisniemen RM-1-alueen rakentamisalueet on rajattu siten, että muinaisjäännökset jäävät sen ulkopuolelle. Kaavan yleismääräyksen mukaisesti rakennusalueen ulkopuolelle rantaan on mahdollista rakentaa laavuja, nuotiopaikkoja, laitureita sekä venevajoja. Nämä rakennelmat ja rakennukset on mahdollista sijoittaa muinaisjäännösalueiden ulkopuolelle.

Kaavatyötä varten on myös käyty valokuvaamassa alueelta aiemmin inventoitu rakennuskohde Nurmiraanta, jonka kaksi arvokasta rakennusta: talli ja aitta, on myös merkitty kaavakartalle omalla merkinnällään ja kohteen arvot huomioivalla kaavamääräyksellä.

5.4.4 Vaikutukset liikenteeseen

Kaavaratkaisu lisää ajoneuvoliikennettä kaava-alueella ja kaava-alueelta pohjoiseen Kuhmon suuntaan ja etelään Lieksan suuntaan. Suunnittelualueelle on osoitettu noin 90 rakennuspaikkaa sekä kaksi matkailupalveluiden aluetta. Jos kaikki rakennuspaikat toteutuisivat olisi niiden tuottama matkatuotos noin 180–230 matkaa vuorokaudessa (noin 2 matkaa/rakennuspaikka/vuorokausi). Kun huomioidaan Lieksantien (seututie 524) maltilliset liikennemäärät nykytilanteessa, ei lisääntyvä liikenne aiheuta erityistä vaaraa liikenneturvallisuu-delle tai heikennä liikenteen sujuvuutta alueella.

Kaavaratkaisu lisää kevyen liikenteen määrä alueella todennäköisesti hyvin vähän ja alueen joukkoliikenteen järjestämisen edellytyksiin kaavaratkaisulla ei ole vaikutusta.

Uusien rakennuspaikkojen toteuttaminen lisää todennäköisesti vesiliikennettä Jonkerin järvellä. Uudet rakennuspaikat sijoittuvat järven pohjoisosaan, jonne myös vesiliikenteen li-säys todennäköisesti keskittyy.

5.4.5 Vaikutukset luonnonympäristöön

Vaikutukset kasvillisuuteen ja eläimistöön

Kaava-alueelle on laadittu luontoselvitys, jonka mukaiset arvokohteet on merkitty kaavakartalle luo-1-, luo-2- ja MY-merkinnöillä, eikä näille alueille ole osoitettu rakennuspaikkoja.

18.9.2025

Alueet sijoittuvat metsätaloustaloudessa oleville ja kaavassa siihen osoitetuille alueille. Kaavamerkinnot välittävät siten tietoa alueella olevista arvokkaista kasvillisuus- ja luontotyyppikohteista alueen metsätaloustaloudessa suunnittelussa ja toteutuksessa huomioitavaksi. Tiedossa olevien silmälläpidettävien kasvien kasvupaikat jäävät rakentamispaiikkojen ulkopuolelle.

Suunnittelualueelta on tehty havaintoja liito-oravan papanoista Tuupasenniemen vanhasta metsästä vuonna 2012. Vuoden 2024 maastotöissä ei havaittu merkkejä liito-oravasta. Tuupasenniemen vanha metsä on merkitty kaavakartalle luo-2-merkinnällä, eikä sen alueelle ole osoitettu rakentamista. Kaavalla ei siten ole heikentävää vaikutusta Tuupasenniemen liito-oravan elinympäristöön. Toinen liito-oravan elinpiiri sijoittuu Jonkerin luonnonsuojelualueelle. Kaavan toteuttaminen ei katkaise liito-oravan kulkuyhteyksiä Jonkerin luonnonsuojelualueelta ja Tuupasenniemen vanhasta metsästä.

Luontoselvityksen mukaisesti Jonkeri-järven alueen erityisesti pesimälinnuston kannalta arvokkaita alueita ovat Ahvenniemen suo ja Jonkerijärven kaakkoisosien laajat rantaluhat. Nämä alueet jäävät kaava-alueen ulkopuolelle. Kaava-alueelle on osoitettu vain yksittäisiä uusia rakennuspaikkoja näiden alueiden lähistölle.

Kaavaratkaisun vaikutukset linnustoon muodostuvat pääosin lisääntyvästä vesiliikenteestä, josta linnustolle aiheutuu välillistä haittaa. Vesiliikenteestä aiheutuu todennäköisesti ainakin hieman häiriövaikutusta linnustolle. Vesiliikenne vilkastuu juhannuksen aikoihin, jolloin ranta- ja vesilinnuston herkin pesintäaika on ohi. Vesiliikenne todennäköisesti lisääntyy eniten järven pohjois- ja keskiosissa, jonne rakennuspaikatkin on kaavassa sijoitettu. Järven eteläosan rantaluhtien alueilla vesiliikenteen häiriövaikutus jäänee siten vähäisemmäksi. Kaavan toteutuessa vesiliikenteen kasvu on varsin vähäistä. Alueen petolintujen pesimämahdollisuudet eivät heikkene kaavaratkaisun takia. Pesäpaikkojen ja rakennetun ympäristön väliin jää riittävä suojaetäisyys.

Jonkerijärven seutu on suden elinympäristöä. Jonkeri-järvi sijoittuu Saunajärven ja Mujejärven reiviin väliin. Lisäksi Jonkeri-järven pohjoispuolella oli vuonna 2023 Peurajärven reivi. Kaava-alue sijoittuu reiviin reuna-alueille eikä susi pesi isojen vesistöjen rannoilla. Kaavaratkaisulla ei siten ole vaikutusta suden lisääntymiseen. Mikäli useat osoitetuista rakennuspaikoista toteutuvat ja ihmisaktiivisuus alueella lisääntyy, saattaa susi liikkua vähemmän kaava-alueella. Jonkeri-järven kaakkois- ja eteläosa jää kuitenkin sudelle ja muille alueella liikkuville suurpedoille kuten karhulle ihmisasutuksesta vapaaksi alueeksi, jossa ne pääsevät saalistamaan.

Metsäpeura vasoo ja viettää kesäänsä Jonkerin rannoilla ja saarissa. Jonkerin alueella on sopivia vasanhoitoympäristöjä laajasti Jonkerinjärven pohjois- ja eteläosissa suorannoilla. Kaavaratkaisussa on huomioitu metsäpeuran tärkeät vasanhoitoympäristöt jättämällä ne rakentamisen ulkopuolelle. Myös näiden alueiden välittömässä läheisyydessä

18.9.2025

rakennuspaikkojen määrä on pidetty maltillisena, jotta ihmishäiriö lajin tärkeissä vasomis-ympäristöissä jäisi mahdollisimman vähäiseksi. Kaavaratkaisun vaikutukset metsäpeuraan aiheutuvat erityisesti ihmisten liikkumisesta ja sen aiheuttamasta häiriöstä erityisesti vasomisaikaan keväällä. Kaava-alueelle on osoitettu vapaa-ajanasuntoja, joiden käyttöhuippu ei sijoitu aivan arimpaan vasomisaikaan. Jonkin verran häiriötä metsäpeuralle lisääntyvästä vapaa-ajan asutuksesta voi aiheutua ja sen myötä laji saattaa siirtyä muille alueille vasomaan, varsinkin mikäli merkittävä osa kaavaan osoitetuista rakennuspaikoista toteutuu.

Vaikutukset pinta- ja pohjaveteen

Kaava-alue ei sijoitu luokitellulle pohjavesialueelle. Pintavesien osalta uudisrakentaminen tulee lisäämään jonkin verran kuormitusta vesistöön. Kaavan yleismääräyksissä on kuitenkin annettu määräykset koskien rakennuspaikkojen vesihuollon järjestämistä: mm. rakentamislupahakemuksissa on osoitettava, että puhdasta vettä on saatavissa ja että jätevesistä huolehditaan siten, ettei pohjavesiä ja pintavesiä saastuteta. Myös rakentamisen etäisyys rantaviivasta on pyritty osoittamaan sellaiseksi, että rakennuspaikkojen jätevesistä ei aiheutuisi merkittävää haittaa pintavesille. Hulevesien määrä lisääntyy alueella jonkin verran, kun alueita otetaan rakentamisen piiriin. Pääosa Jonkeri-järven ranta-alueista jää kuitenkin edelleen metsätalouskäyttöön kuten nykytilanteessakin. Kaavan vaikutukset pintavesiin eivät siten muodostu merkittäviksi.

Vaikutukset Natura-alueisiin

Suunnittelualueen läheisyyteen, noin 3–5 kilometrin etäisyydelle kaava-alueesta, sijoittuu neljä Natura-aluetta (SAC): Kieversjärvet (FI1200210), Vattuvaara (FI1200205), Pihlajapuro (FI1200206) ja Jonkerinsalo (FI1200223). Kaikkien neljän Natura-alueen suojeluperusteisiin kuuluu erilaisia luontotyyppkejä. Lisäksi Jonkerinsalon alueella suojelun perusteena olevia lajeja ovat korpikolva, liito-orava ja metsäpeura ja Vattuvaaran alueella edellä mainittujen lajien lisäksi korukeräpallukas. Kieversjärvien alueella suojelun perusteena oleva laji on ahma.

Kaavaratkaisun vaikutukset näihin Natura-alueisiin jäävät vähäisiksi alueiden sijaitessa useamman kilometrin päässä kaava-alueesta. Rakennuspaikkojen toteutuminen voi lisätä retkeilyä alueen lähiympäristössä ja siten ihmisten liikkumisen lisääntyminen Natura-alueilla on mahdollista vähäisessä määrin. Metsäpeuran osalta kaavan vaikutus Natura-alueisiin voi näkyä siten, että rakennuspaikkojen toteutuessa ja ihmisten liikkumisen lisääntyessä Jonkeri-järvellä, laji saattaa alkaa käyttää enemmän Natura-alueita lisääntymis- ja levähdyspaikkoinaan kauempana Jonkeri-järven lisääntyvästä vapaa-ajan asutuksesta.

Edellä kuvatuin perustein kaavamuutoksella ei ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia Natura-alueiden suojeltaviin lajeihin tai suojeltaviin luontotyyppien luonnontilaan, levinneisyyteen tai lajistoon. Rantayleiskaavan toteuttaminen ei aiheuta luonnonsuojelulain 34 §:ssä

18.9.2025

tarkoitettua merkittävää heikentymistä niille luonnonarvoille, joiden perusteella alueet on sisällytetty Natura 2000 -suojelualueverkostoon.

5.4.6 Vaikutukset maisemaan

Kaavalla on osoitettu noin 90 uutta rakennuspaikkaa sekä kaksi matkailupalvelujen aluetta, jotka sijoittuvat pääosin Jonkeri-järven pohjoisrannoille. Järven rannoilla on tällä hetkellä kymmenkunta toteutunutta rakennuspaikkaa, joten järven maisemaluonne tulee muuttumaan nykytilanteeseen verrattuna, mikäli kaikki rakennuspaikat toteutuisivat. Maisemallisia vaikutuksia on pyritty vähentämään jättämällä järven eteläosaan laajempia ranta-alueita rakentamisen ulkopuolelle, ryhmittelemällä rakennuspaikat ryhmiin sekä jättämällä maisemallisesti näkyvimmit paikat kuten niemenkärjet ja saaret rakentamisesta vapaaksi. Kaavan yleismääräyksissä on lisäksi määrätty, että rakennuspaikoilla rakennusten tulee sopeutua malliltaan, materiaaliltaan, mittasuhteiltaan ja väriykseltään luonnonmaisemaan ja rakennukset on sijoitettava siten, että ne muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden ja että rakennusten ja rannan välissä on luonnonmukainen suojapuusto. Myös rakentamisen korkeus on määrätty maltilliseksi: lomarakennuspaikoilla sallitaan enintään puolitoistakerroksinen rakentaminen ja matkailupalveluiden alueella enintään kaksikerroksinen rakentaminen.

Kaava-alueen pohjoisosaan sijoittuu valtakunnallisesti arvokas moreenimuodostuma. Moreenimuodostuman alueelle on osoitettu yksitoista lomarakennuspaikkaa ja Kaunisniemen matkailupalvelujen alue. Moreenimuodostuma on osoitettu kaavakartalle ge-merkinnällä ja määräyksellä, jonka mukaan rakentaminen tulee toteuttaa muodostuman luontaisia pinnanmuotoja mukaillen ja geologiset, biologiset ja maisemalliset arvot huomioiden. Määräyksellä on pyritty vähentämään rakentamisen vaikutuksia alueen maisema-arvoihin.

5.4.7 Sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset

Kaavan taloudelliset vaikutukset kohdistuvat alueen maanomistajaan, koska alueen rantarakennusoikeus on määritetty. Alueelle ei ole osoitettu uutta vakituista asutusta, joten kaupungille ei muodostu kustannuksia esimerkiksi kuljetusten osalta.

Vaikka osa kaava-alueen rannoista on varattu loma- ja matkailupalveluiden rakentamiselle, jää Jonkeri-järvelle edelleen hyvät mahdollisuudet virkistyskäyttöön. Kaavaan on jätetty laajoja yhtenäisiä ranta-alueita jokaisenoikeudella tapahtuvaan yleiseen virkistyskäyttöön. Myös kaikki Jonkerijärven saaret on jätetty rakentamisen ulkopuolelle, ja osa saarista on osoitettu virkistysalueiksi, jonne voidaan rakentaa kalastusta ja melontaa palvelevia laitureita, laavuja ja nuotiopaikkoja.

Kaava ei heikennä alueen turvallisuutta. Lisääntyvä loma-asutus ja matkailu lisäävät alueen aktiivisuutta. Rantarakentamisen määrän lisääntyminen nykytilanteessa pitkälti

18.9.2025

rakentumattomalla järvellä voi osalle ihmisistä heikentää alueen viihtyisyyttä. Tämä on pyritty huomioimaan kaavaratkaisussa pitämällä järvelle tuleva rantarakentamisen kokonaismitoitus hyvin maltillisena ja sijoittamalla rakennuspaikat järven pohjoisosaan järven eteläosan jäädessä siten lähes rakentumattomaksi.

6 Ranta-asemakaavan toteutus

Ranta-asemakaavaa voidaan alkaa toteuttaa välittömästi kaavan saatua lainvoiman.

Kuopiossa 18.9.2025

FCG Rakennettu Ympäristö Oy

Heli Jokela
projektipäällikkö, YTM